

КОМИСИЯ ЗА ПУБЛИЧЕН НАДЗОР НАД РЕГИСТРИРАНИТЕ ОДИТОРИ

ОТЧЕТ ЗА ДЕЙНОСТТА ПРЕЗ 2021 ГОД.

София, юни 2022 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ	3
УВОД	4
I. ИНСТИТУЦИОНАЛНО РАЗВИТИЕ И АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ	5
1.1. Нормативна уредба	5
1.2. Организационна структура и щатно осигуряване	6
1.3. Развитие на човешките ресурси	7
1.4. Техническо и програмно осигуряване	8
1.5. Финансово осигуряване	9
II. ПАЗАР НА ОДИТОРСКИ УСЛУГИ	10
2.1. Регистрирани одитори и разпределение на пазара	10
2.2. Ангажменти за задължителен финансов одит	14
2.3. Одити във финансовия сектор	18
2.4. Одиторски мнения	24
2.5. Одитни комитети	26
III. НАДЗОРНА ДЕЙНОСТ	29
3.1. Надзор върху дейността на Института на дипломираните експерт-счетоводители по отношение на делегираните дейности	29
3.1.1. Придобиване на правоспособност и вписване на регистрираните одитори в регистъра по чл. 20 от ЗНФО	29
3.1.2. Продължаващо професионално развитие на регистрираните одитори	30
3.1.3. Контрол на качеството на одиторските услуги	31
3.2. Годишен план на КПНРО за контрол по гарантиране качеството на дейността на регистрираните одитори	32
3.3. Разследвания и проверки по повод получени сигнали и предложения от заинтересовани лица	38
3.4. Административнонаказателна дейност	38
IV. ПУБЛИЧНОСТ И ПРОЗРАЧНОСТ НА ДЕЙНОСТТА	39
V. МЕЖДУНАРОДНО СЪТРУДНИЧЕСТВО	40
5.1. Сътрудничество в рамките на КЕОНО	40
5.2. Сътрудничество в рамките на МФНОР	41
ЗАКЛЮЧЕНИЕ	42

ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ

Регламент (ЕС) № 537/2014	Регламент (ЕС) № 537/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 16 април 2014 година относно специфични изисквания по отношение на задължителния одит на предприятия от обществен интерес и за отмяна на Решение 2005/909/ЕО на Комисията
Директива 2006/43/ЕО	Директива на Европейския парламент и на Съвета от 17 май 2006 г. относно задължителния одит на годишните счетоводни отчети и консолидираните счетоводни отчети
Директива 2014/56/ЕС	Директива 2014/56/ЕС за изменение на Директива 2006/43/ЕО относно задължителния одит на годишните счетоводни отчети и консолидираните счетоводни отчети.
ГФО	Годишен финансов отчет
ЕК	Европейска комисия
ЕКПС	Етичен кодекс на професионалните счетоводители, издаден от Международната федерация на счетоводителите чрез Съвета за международни стандарти по етика за счетоводители
ЕС	Европейски съюз
ЗДБРБ	Закон за държавния бюджет на Република България
ЗНФО	Закон за независимия финансов одит
ЗПФ	Закон за публичните финанси
ИДЕС	Институт на дипломираните експерт-счетоводители
КЕОНО	Комитет на европейските органи за надзор на одита
КПНРО	Комисия за публичен надзор над регистрираните одитори
МОС	Международни одиторски стандарти
МСС	Международни счетоводни стандарти
МФНОР	Международен форум на независимите одитни регулатори
НСС	Национални счетоводни стандарти
СККОУ	Съвет за контрол на качеството на одиторските услуги при ИДЕС
СМЕСС	Съвет за международни етични стандарти за счетоводителите (IESBA)
СМСОИУ	Съвет за международни стандарти за одит и изразяване на увереност (IAASB)

УВОД

Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори (КПНРО) е независим орган за регулиране и надзор върху професионалната дейност на регистрираните одитори и дейността на Института на дипломираните експерт-счетоводители (ИДЕС), както и за наблюдение на пазара на одиторски услуги. В изпълнение на изискванията на Регламент (ЕС) № 537/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 16 април 2014 г. и Закона за независимия финансов одит (ЗНФО), КПНРО осъществява следните основни функции:

- Установява и поддържа ефективна система за гарантиране на качеството на одита, като извършва инспекции на регистрираните одитори и одиторски дружества, които извършват задължителни одити на финансовите отчети на предприятия от обществен интерес, въз основа на оценка на риска, най-малко веднъж на три години. Изпълнява разследвания по сигнали.

- Извършва редовно наблюдение на пазара на одиторски услуги, като прави оценка на следното: а) рисковете, произтичащи от големия брой пропуски, свързани с качеството на задължителните одити; б) нивата на концентрация на пазара, включително в конкретни сектори; в) резултатите от дейността на одитните комитети.

- Осъществява надзор върху дейността на Института на дипломираните експерт-счетоводители (ИДЕС) за: а) извършване на инспекции за гарантиране на качеството на дейността на регистрираните одитори, които не одитират отчети на предприятия от обществен интерес; б) придобиване на правоспособност на дипломиран експерт-счетоводител; в) продължаващо професионално развитие на регистрираните одитори.

Комисията е юридическо лице на бюджетна издръжка и е създадена през 2008 г. при транспониране в българското законодателство на Директива 2006/43/ЕО на Европейския парламент и Съвета за задължителния одит на годишните счетоводни отчети и консолидираните счетоводни отчети. Комисията се избира от Народното събрание и отчита дейността си пред него.

Организационната структура и функциите на комисията са регламентирани със ЗНФО и обнародвания в Държавен вестник Правилник за дейността на КПНРО. В края на 2016 г. е приет нов Закон за независимия финансов одит (ЗНФО), с който се транспонират в българското законодателство изискванията на изменителната Директива 2014/56/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 16 април 2014 г., както и се приемат мерки по прилагането на Регламент (ЕС) № 537/2014 на Европейския Парламент и на Съвета от 16 април 2014 година относно специфични изисквания по отношение на задължителния одит в предприятия от обществен интерес.

Комисията е член на Комитета на европейските органи за надзор на одита (КЕОНО) и на Международния форум на независимите одитни регулатори (МФНОР), осъществява сътрудничество с компетентните органи на държавите-членки на Европейския съюз и на трети държави, отговарящи за независимия финансов одит.

През 2018 г. с решение на Народното събрание на Република България е избран нов състав на КПНРО. За мандат от 4 години са избрани Огнян Симеонов – председател, и членовете Ваня Донева (предложена от председателя на Комисията за финансов надзор), Ирена Михайлова (предложена от управителя на Българската народна банка), Радослав Йорданов (предложен от Управителния съвет на Института на дипломираните експерт-счетоводители) и Стефан Белчев (предложен от министъра на финансите). През 2021 г. Народното събрание прекрати правомощията на Стефан Белчев поради назначаването му за директор на Агенцията за държавна финансова инспекция.

I. ИНСТИТУЦИОНАЛНО РАЗВИТИЕ И АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ

1.1. Нормативна уредба

През 2021 г. продължи съобразяването на подзаконовата нормативна база в областта на независимия финансов одит, както и на вътрешните нормативни актове на КПНРО с извършените през 2020 г. изменения и допълнения на Закона за независимия финансов одит. На основата на секторни анализи на изпълнението на отговорностите на комисията и на професионалната организация в различните направления на тяхната дейност и като се отчетоха предложенията на ИДЕС, бяха направени изменения и допълнения в:

- Правилника за дейността на КПНРО;
- Наредба № 3 от 14.07.2020 г. на КПНРО за условията и реда за съставяне и поддържане на регистъра на регистрираните одитори;
- Правилата за извършване на инспекции за гарантиране качеството на професионалната дейност на регистрираните одитори;
- Правилата за организиране и провеждане на изпити за дипломиран експерт-счетоводител;
- Правилата за извършване на проверки на дейността на Института на дипломираните експерт-счетоводители;
- Правилата за извършване на разследвания и проверки по сигнали, жалби и предложения;
- Правилата за извършване на проверки на дейността на Института на дипломираните експерт-счетоводители;
- Методиката за определяне размера на административните наказания по ЗНФО.

Бяха приети нови Правила за продължаващо професионално развитие на регистрираните одитори и Правила за отчитане на тяхната дейност.

С оглед усъвършенстването на вътрешната нормативна уредба на комисията се приеха нови Политика и процедури за мрежова и информационна сигурност, които осигуряват изпълнението на Наредбата за минимални изисквания за мрежовата и информационна сигурност и тяхното прилагане осигурява достатъчна сигурност на чувствителната информация по отношение на заинтересованите страни. Внесоха се изменения и допълнения във Вътрешните правила за дейността на учреденския архив на КПНРО и в Инструкцията за организацията на деловодната дейност и работата с документите на комисията.

Голяма част от промените в нормативната уредба бяха продиктувани от необходимостта за осигуряване на ефективно функциониране на комисията и професионалната организация в условията на продължаващата през годината сложна епидемична обстановка. Във връзка с това се прецизираха и разшириха вече създадените през 2020 г. възможности за електронна комуникация и дистанционна форма на работа на КПНРО.

През 2021 г. се прие нова стратегия за развитие на КПНРО за периода 2021-2023 г. Основната насоченост на стратегията е към повишаване качеството на инспекционната дейност на основата на по-нататъшно въвеждане на водещите европейски и световни практики и подготовка за осъществяване на предстоящите в Европейския съюз одит реформи.

Като цяло може да бъде направен извода, че през 2021 г. завърши постигането на съответствие на подзаконовата и вътрешната нормативна база на комисията с измененията и допълненията на Закона за независимия финансов одит и приложимото европейско одитно законодателство.

Перспектива:

През 2022 г. предстои приемането на съществени и в голяма степен радикални промени в европейското счетоводно и одитно законодателство, вкл. изменения и допълнения на Директива 2006/43/ЕС на Европейския парламент и на Съвета и на Регламент (ЕС) № 537/2014 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на оповестяването на корпоративната устойчивост. Подготвяните промени очертават значимо разширяване на предмета на задължителния финансов одит в посока на потвърждаване от одиторите на информация по широк кръг показатели, свързани с устойчивото развитие на предприятията. Това ще доведе до необходимостта от съответни промени в ЗНФО, подзаконовата нормативна база, вътрешните актове на комисията, както и в методологията на задължителните финансови одити и надзора върху дейността на одиторите.

1.2. Организационна структура и щатно осигуряване

През 2021 г. КПНРО е провела 43 заседания, на които са разгледани 325 въпроса и са приети 288 решения, от които 166 са свързани с надзора над дейността на регистрираните одитори и ИДЕС, 28 с приемането на подзаконови и вътрешно-нормативни документи, 5 с жалби и 89 решения по други въпроси. Работата на комисията по ключови въпроси на развитието на одиторската професия е подпомогната от създадения през 2020 г. Експертен съвет по одит и работни групи на ИДЕС, с участието на изявени представители на регистрираните одитори и други експерти.

Доразви се тенденцията за „отваряне“ на организационната структура на КПНРО към органите на ИДЕС и постигане на близко взаимодействие и сътрудничество при осъществяване на общите функционални отговорности. Това намери израз във формирането на общи позиции на комисията и професионалната организация при подготовката на редица нормативни и методологически документи и в процеса на текущата дейност.

В рамките на администрацията на КПНРО са обособени две дирекции – дирекция „Инспекции и разследвания“, която осъществява пряко дейностите по изпълнение на инспекциите, разследванията и проверките на ИДЕС и дирекция „Обща администрация“, която извършва правното, финансово-счетоводното и материално-техническото осигуряване на комисията. В рамките на дирекция „Обща администрация“ са обособени длъжности за анализ и оценка на риска и администриране на регистрите на регистрираните одитори и одитните комитети, както и за методология и вътрешен контрол на качеството.

Общата численост на персонала на КПНРО е 30 щатни бройки, която не е променена от създаването на комисията през 2008 г. Същевременно, през последните години, в резултат на промени в европейското и българското законодателство, на комисията бяха възложени нови функции, като наблюдение на пазара на одиторските услуги и дейността на одитните комитети, администрирането на регистри, както и множество задължения, произтичащи от дейността на Комитета на европейските органи за надзор над одита (КЕОНО). С оглед качествено изпълнение на функциите и отговорностите при запазване на съществуващата численост на администрацията, от КПНРО последователно се предприемаха действия за:

- оптимизация на дейностите чрез електронизация и автоматизация на работни процеси;
- съвместяване на функционални задължения от служителите в администрацията и въвеждане по ключови въпроси на елементи на матрична организация на дейността;
- аутсорсинг на експертни и рутинни дейности към външни специалисти.

През 2021 г. се извърши етапна рекапитулация на постигнатото и се утвърдиха нови длъжностни характеристики на служителите. Резултатите показаха, че без значим риск за упражняване функциите на комисията, е предотвратена необходимостта от разкриване на минимум пет нови щатни бройки и са създадени възможности за съкращаване на две от съществуващите. Същевременно е осигурен достатъчен резерв от три щатни бройки за

усвояване на новите функции, произтичащи от очакваните съществени промени в европейското одитно законодателство през 2022 г.

Перспектива:

Главното предизвикателство пред КПНРО е пълноценното използване на съществуващия експертен потенциал на ИДЕС, на Експертния съвет към комисията, както и на осигурения щатен резерв за своевременна и високопрофесионална реакция на очакваните нови изисквания към одиторите и надзора по отношение на потвърждаването на нефинансова информация. Противното, поради съществуващите в страната традиционни нагласи, би довело до риск от изоставане с години на комисията и професионалната общност от водещите европейски практики.

В близка перспектива следва да бъдат потърсени и по-сполучливи решения за преодоляването на несъответствията между спецификата на КПНРО и изискванията на Закона за държавната администрация относно структурата на нейната администрация.

1.3. Развитие на човешките ресурси

Структурата на персонала по образователна степен и вид образование е в съответствие с целите и функциите на комисията, като към 31.12.2021 г. над 95 на сто от служителите са с висше образование и образователно-квалификационна степен „магистър“, 8 на сто притежават и юридическо образование, 50 на сто са сертифицирани вътрешни одитори, 14 на сто са с втора специалност „Одитинг“, двама имат правоспособност на оценител, един има докторска степен по право, а двама – докторска степен по икономика. Средната възраст на персонала е 44 години.

Сложната епидемична обстановка през 2021 г. се отрази негативно на възможностите за професионално развитие на персонала. Това в известна степен се компенсира чрез провеждането на дистанционни форми на обучение и въведените през годината нови изисквания към самоподготовката на служителите.

През годината се проведеха дистанционни обучения по следните тематики:

- IT одит;
- работа с новите софтуерни приложения на комисията за анализ на риска и за управление на дейностите по изпълнение на инспекции, разследвания и проверки;
- независим финансов одит.

Обучението по независим финансов одит и свързаните с него индивидуални планове за самоподготовка приключи с полагането на изпит от сертификационната програма на ИДЕС за придобиване на правоспособност за дипломиран експерт-счетоводител. От служителите на комисията беше постигнато 67 на сто средно ниво верни отговори, при 50 на сто изискуеми за полагане на изпита.

В съответствие с индивидуалните планове на служителите за повишаване на квалификацията се реализираха онлайн обучения по програми на Института за публична администрация, Дипломатическия институт към МВнР, Камарата на независимите оценители в България и други обучаващи институции със следната тематична насоченост: „Електронни документи в производствата по АПК и ДОПК“, „Електронно правосъдие“. Извършване на процесуални действия в електронна форма“, „Практически мерки за киберсигурност“, „Актуализиране на Windows Server 2019“, „Защита на личните данни в светлината на новия европейски регламент“ и др.

Независимо от предприетите през 2021 г. мерки, натрупването на две последователни пандемични години доведе до определено изоставане на темповете на повишаване на квалификацията на служителите и овладяването на водещи европейски и световни практики в областта на надзора.

Перспектива:

През 2022 г. и следващите следва да бъдат предприети допълнителни мерки за повишаване на компетентностите на служителите на КПНРО по отношение на новите и променените изисквания на професионалните стандарти, етичния кодекс на професионалните счетоводители, одита в условията на единен европейски формат на годишните финансови отчети, потвърждаването от одиторите на нефинансова информация за устойчивост и др.

От особена важност е възобновяването на дейностите за обмяна на опит с водещи европейски одитни регулатори.

1.4. Техническо и програмно осигуряване

През 2021 г. продължи работата за доизграждане, адаптиране и развитие на информационните системи на комисията за събиране и обработка на данни за целите на анализ и оценка на риска и за наблюдение на пазара на одиторски услуги, вкл. за дейността на одитните комитети, както и за управление на дейностите по изпълнение на инспекции, разследвания и проверки и обработка на данни за резултатите от надзорната дейност.

Във връзка с това:

- бяха въведени подобрения и оптимизации при използването на използваните информационни и комуникационни технологии за целите на извършване на дистанционни и предимно дистанционни инспекции и разследвания;

- извърши се подготовка за въвеждане през 2022 г. на пряко годишно докладване пред комисията за дейността на одиторите, одиторски отчети на предприятия от обществен интерес;

- бяха автоматизирани редица аналитични процеси за целите на оценка на риска, наблюдението на пазара на одиторски услуги и дейността на одитните комитети до степен на автоматично генериране на стандартни отчети;

- осъществи се оптимизация на работните процеси, свързани с поддържането и използването на интегрираната база данни за дейността на регистрираните одитори, за одитираните предприятия, както и за техните одитни комитети;

- в съответствие със съществуващите финансови възможности се създаде организация за съответствие с Наредбата за минималните изисквания за мрежова и информационна сигурност и се прилагат мерки за опазване, конфиденциалност, цялостност и наличност на информацията в КПНРО.

През 2021 г. бе извършено съществено разширяване, прецизиране и конкретизиране на програмите за инспекциите и разследванията, вградени в използвания от комисията специализиран програмен продукт, вкл. по отношение на специфични обекти на одита.

Постигнатото към края на 2021 г. позволява да бъде направен извода, че в комисията са внедрени и успешно функционират информационни и комуникационни системи, които са на средноевропейското равнище на одитните регулатори. Остават резерви по отношение постигането на по-високи критерии за мрежова и информационна сигурност.

Перспектива:

Заедно с работата си за текущото усъвършенстване и надграждане на съществуващите електронни информационни системи, в т.ч. особено по отношение на потвърждаването на нефинансова информация, вече е необходимо през следващите няколко години КПНРО да направи първите стъпки за осигуряване на надзора над одитните ангажименти в условията на работа с големи бази данни и използване на изкуствен интелект.

1.5. Финансово осигуряване

Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори е независим орган, юридическо лице на бюджетна издръжка. Със Закона за държавния бюджет на Република България за 2021 г. е одобрен бюджет на комисията в размер на 2 082 000 лв., като тя не формира собствени приходи.

Съгласно чл. 106 на ЗДБРБ за 2021 г. бяха утвърдени максималните размери на новите задължения за разходи по приетия бюджет, които са в размер на 95 на сто от утвърдения бюджет на комисията за същата година. С Постановление № 113/29.03.2021 г. за одобряване на допълнителни разходи и трансфери по бюджета на Министерство на здравеопазването за сметка на разходи и/или трансфери по бюджетите на първостепенните разпоредители с бюджет по държавния бюджет и субсидии и други текущи трансфери и капиталови трансфери за нефинансови предприятия за 2021 г., по бюджета на КПНРО е извършена корекция в намаление със сумата в размер на 57 200 лв.

Определеният бюджет на комисията като цяло е прогнозиран и съобразен с изискванията за законосъобразно, целесъобразно и икономично разходване на бюджетни средства и за постигане на максимален ефект по отношение на управлението и отчетността на бюджетните средства в съответствие със закона.

Показателите и отчетните данни по бюджетна програма „Осъществяване на публичен надзор над регистрираните одитори“ съответства на подаденият отчет към 31 декември 2021 г. в Министерство на финансите съгласно чл. 133, ал. 2 ЗПФ и чл. 35, ал. 1 от Постановление № 408 на МС от 23.12.2020 г. за изпълнението на държавния бюджет на Република България за 2021 г. и в съответствие с указанията на МФ- БЮ № 2/05.04.2021 г.

Уточненият план на разходите по бюджета на КПНРО за 2021 г. е в размер на 2 024 800 лв., а изпълнението към 31.12.2021 г. е в размер на 1 935 743 лв., или 95,60 на сто от средствата по уточнения план, с която икономия КПНРО даде допълнителен финансов принос в борбата с пандемията (Табл.1).

Табл.1

Изпълнение на бюджета на КПНРО за 2021 г. (хил. лв.)

ПАРАГРАФ ВИД РАЗХОД	БЮДЖЕТ 2021	УСВОЕНИ СРЕДСТВА 2021	ОСТАТЪК 31.12.2021
§ 01. Заплати и възнаграждения на персонала, нает по трудови и служебни правоотношения	1 116	1 113	3
§ 02. Други възнаграждения и плащания за персонала	185	152	33
§ 05. Осигурителни вноски за работодатели	276	246	30
§ 10. Издръжка	405	382	23
§ 52. Придобиване на ДМА и основен ремонт	14	14	0
§ 53. Придобиване на НМДА и основен ремонт	13	13	0
§ 46. Членски внос	16	16	0
О Б Щ О:	2 025	1 936	89

При осъществяване на дейността си КПНРО управлява своите ресурси ефективно и ефикасно, в съответствие с добрите европейски и международни практики. Към 31.12.2021 г. КПНРО няма неразплатени задължения. Не са констатирани отклонения и слабости във функционирането на изградената система за финансово управление и контрол, поемането на задължения и извършването на разходи е в съответствие с принципите за законосъобразност, икономичност, ефикасност и ефективност.

При финансовия одит от Сметната палата, с доклад от 18.04.2022 г. за заверка на годишния финансов отчет на комисията за 2021 г. е изразено становище, че същият дава вярна и честна представа за финансовото състояние и имущество и е в съответствие с приложимата обща рамка за финансово отчитане, като изразеното мнение е немодифицирано.

Перспектива:

В средносрочна перспектива трябва да бъдат потърсени финансови възможности за компенсиране на допуснатите заради пандемията през 2021 г. и вероятно задълбочаващи се през 2022 г. дефицити, преди всичко в професионалното израстване на служителите, международните контакти и ползването на външни експерти. Все по-наложително става намирането на радикално решение за преодоляване на значителното изоставане на възнагражденията в комисията от равнището на възнагражденията в сектора на одиторските услуги.

II. ПАЗАР НА ОДИТОРСКИ УСЛУГИ

2.1. Регистрирани одитори и разпределение на пазара

Към 31.12.2021 г. общия брой на регистрираните одитори (физически лица) е 704, като 474 (67 на сто) от тях са практикували в рамките на индивидуални практики. Броят на непрактикуващите е 101. През последните 5 години няма съществени промени, като по-значимото увеличение на непрактикуващите през последната година се дължи предимно на новорегистрираните одитори, които още нямат изпълнени ангажменти (фиг.1).

Фиг. 1

Броят на регистрираните одиторски дружества към края на 2021 г. е 85. Общата численост на регистрираните одитори (физически лица), свързани с одиторските дружества е 232 или 33¹ на сто от общия брой практикуващи одитори. През последните 5 години няма съществена динамика в броя на одиторските дружества. Има известно намаление (9 на сто) на одиторите, свързани с одиторски дружества спрямо 2017 г. (фиг.2).

¹ Сборът от процентите на одиторите в индивидуални практики и в одиторски дружества е по-голям от сто, тъй като някои от одиторите съвместяват двете форми.

Фиг. 2

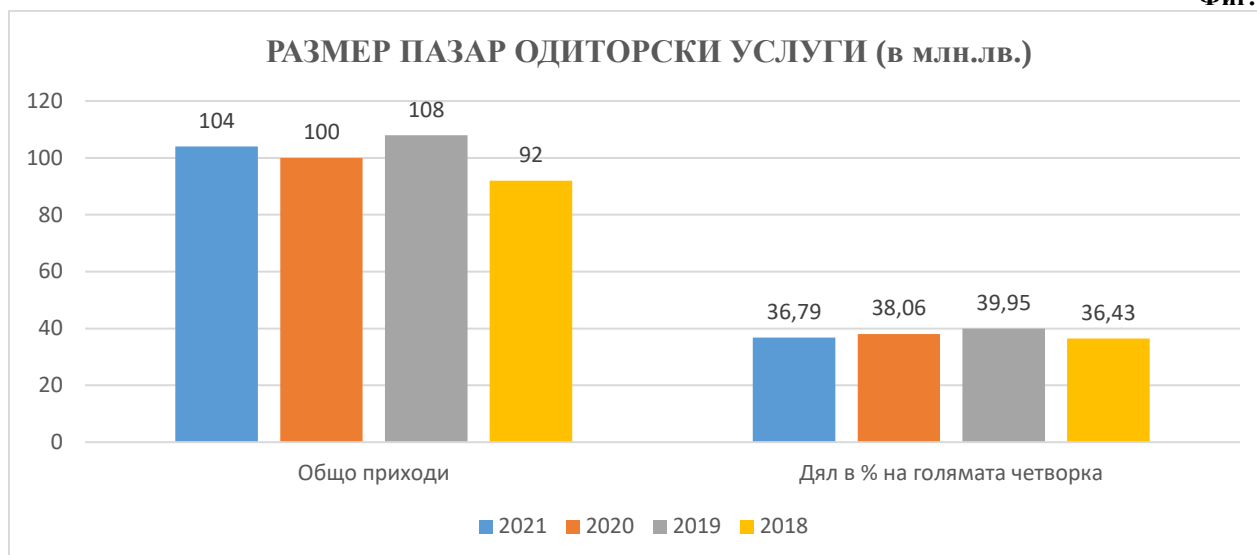
От 232 регистрирани одитори, свързани с одиторски дружества, 28 (12 на сто) работят в „голямата четворка“ („Делойт одит“ ООД, „ПрайсуотърхаусКупърс одит“ ООД, КПМГ одит“ ООД и „Ърнст и Янг одит“ ООД), като няма съществена промяна през последните 5 години (фиг.3).

Фиг.3

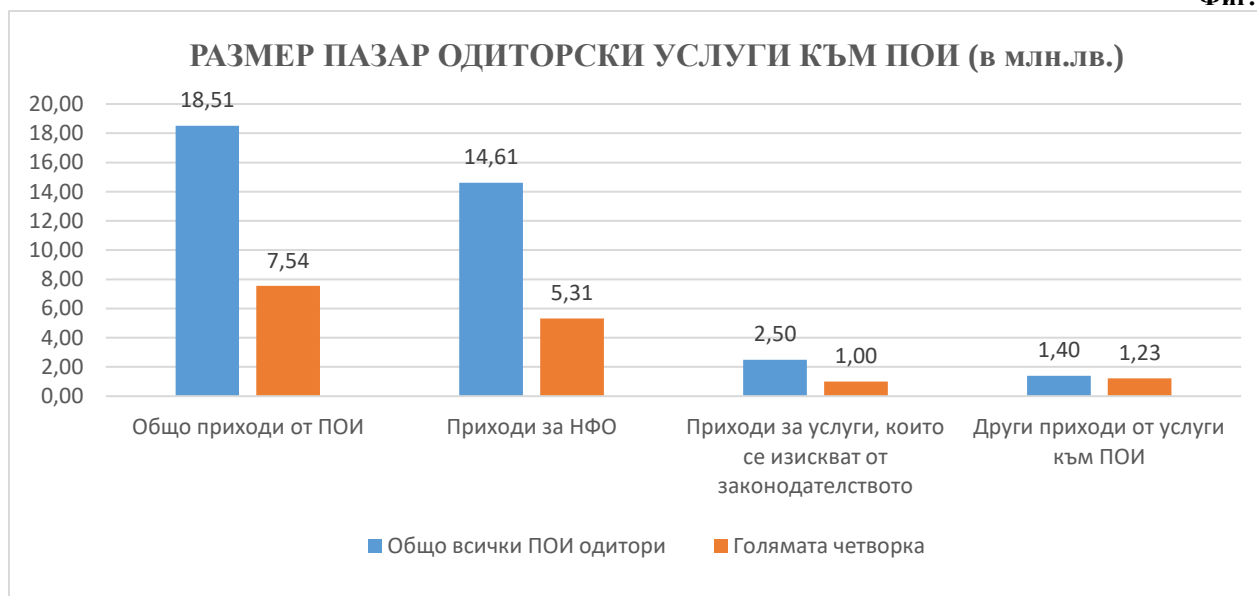
Общият размер на пазара на одиторски услуги в страната през 2021 г. е около 104 млн. лв., като е налице увеличение с 4 млн. лв. в сравнение с 2020 г. От тях около 37 млн. лв., или около 36 на сто, са реализирани от одиторските дружества от „голямата четворка“. През последните 4 години се наблюдава минимална динамика, както в общия размер на пазара на одиторски услуги, така и в относителния дял в него на „голямата четворка“, като по-скоро е налице стабилизация (фиг.4).

Фиг. 4

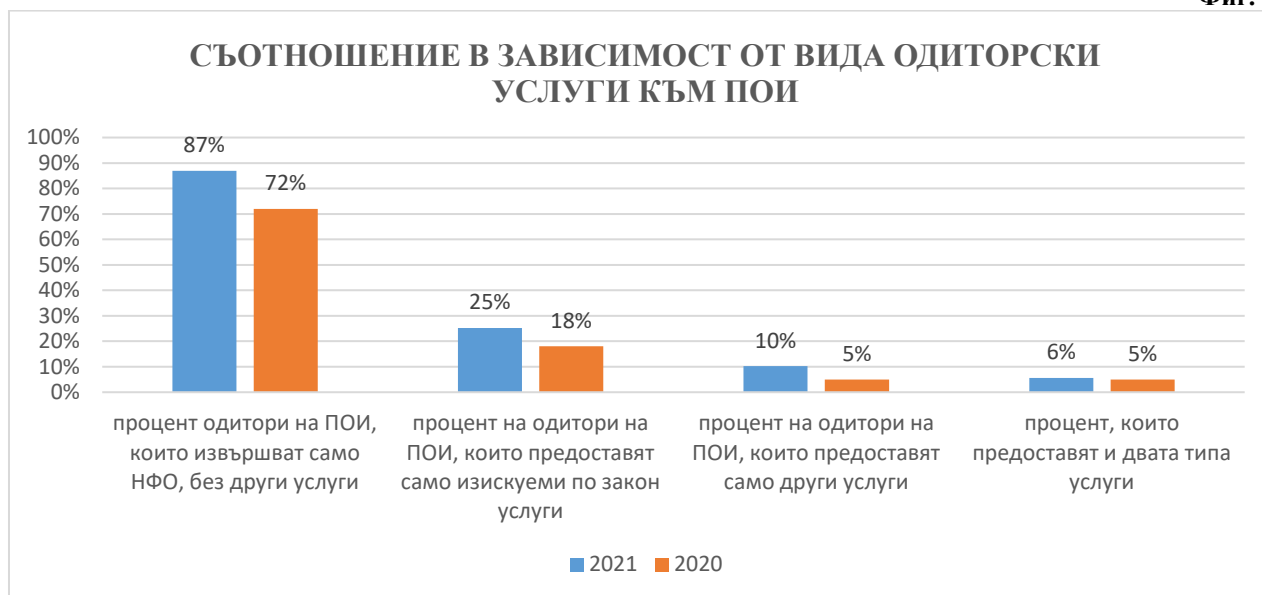
Общият размер на приходите на регистрираните одитори от одиторски услуги на предприятията от обществен интерес е около 18,5 млн. лв., от които над 7,5 млн. лв. или 40 на сто са реализирани от дружествата на „голямата четворка“. Преобладаващата част от тези приходи са възнаграждения за независим финансов одит (79 на сто), както и от свързани с одита услуги, които се изискват от законодателството (14 на сто). Само 7 на сто от приходите се формират от други разрешени от законодателството услуги (фиг.5).

Фиг. 5

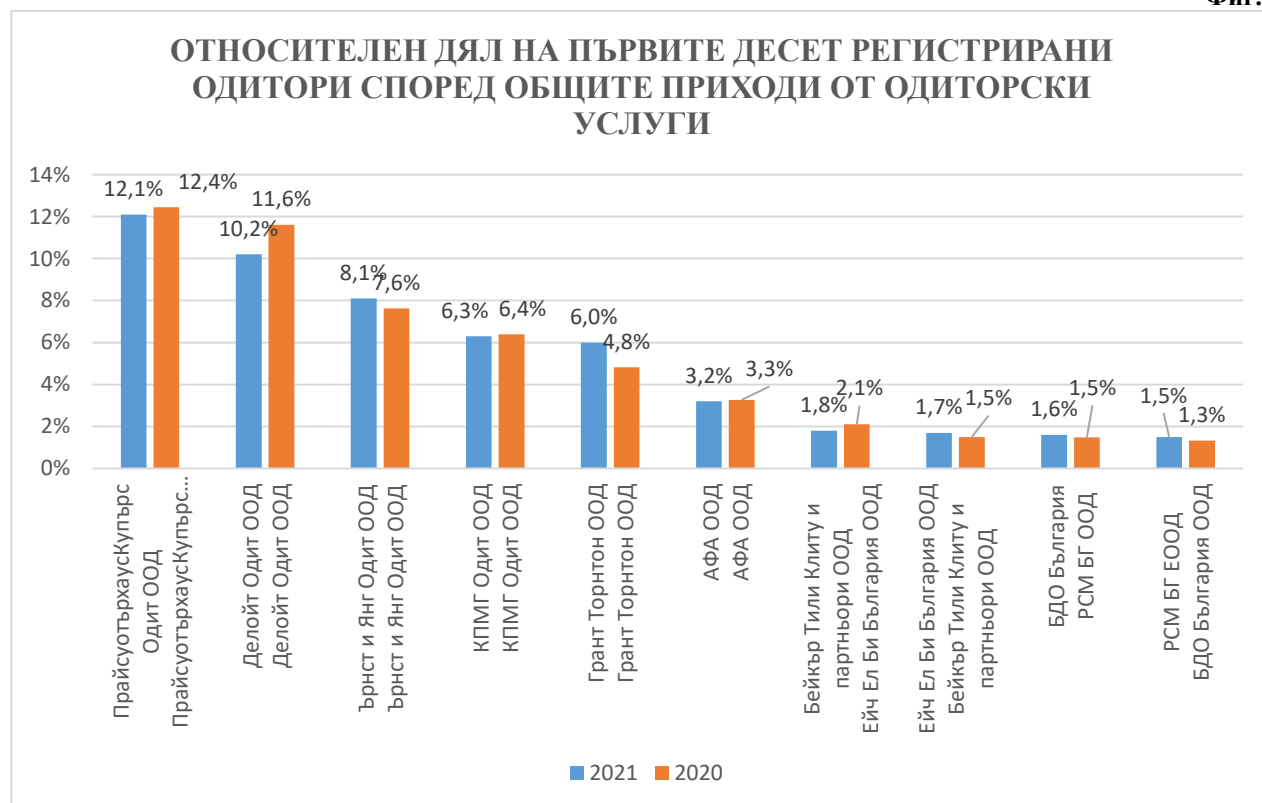
В резултат на последователното прилагане на общоевропейската политика, в т.ч. на изискванията на Регламент (ЕС) № 537/2014 на Европейския парламент и на Съвета, е налице приемливо равнище на предлагането на допълнителни услуги от одиторите и свързани с тях лица за предприятия от обществен интерес. Установен е строг законов механизъм за контрол от страна на КПНРО и одитните комитети върху разрешаването на допълнителните услуги, като за целта е изградена и се прилага подходяща електронна информационна система за осъществяване на текущ контрол (фиг.6).

Фиг. 6

В общите приходи от одиторски услуги най-висок относителен дял имат дружествата от „голямата четворка“, като лидерската позиция за 2021 г. отново е на „ПрайсуотърхаусКупърс одит“ ООД, но при известно намаление на неговия пазарен дял. В сравнение с предходната 2020 г., в първите десет по приходи от одиторски услуги регистрирани одитори не са настъпили размествания в подреждането на първите 6 дружества, като разместванията се отнасят до следващите 4 (фиг.7).

Фиг.7

По данни на Европейската комисия от 2021 г. относно пазара на одиторски услуги в ЕС за периода 2015-2018 г. пазарната концентрация в България е далеч от средното

равнище, като през 2018 г. около 80 на сто от приходите от одиторски услуги в ЕС са реализирани от „голямата четворка“ (за България през 2021 г. е 37 на сто). Относителният дял на приходите от одити на ПОИ на одиторите от „голямата четворка“ средно за ЕС е над 90 на сто (за България през 2021 г. е около 41 на сто). От тази гледна точка България не само че не е носител на системен риск от господстващо положение на „голямата четворка“, а е допустимо и желателно известно увеличаване на пазарната концентрация, предвид предлагането по правило на по-високо качество на услугите от тези дружества.

Данните показват, че няма съществени промени в пазара на одиторски услуги в страната като цяло и в частност за предприятията от обществен интерес, като съществуващите равнища на концентрации са на приемливо равнище.

Перспектива:

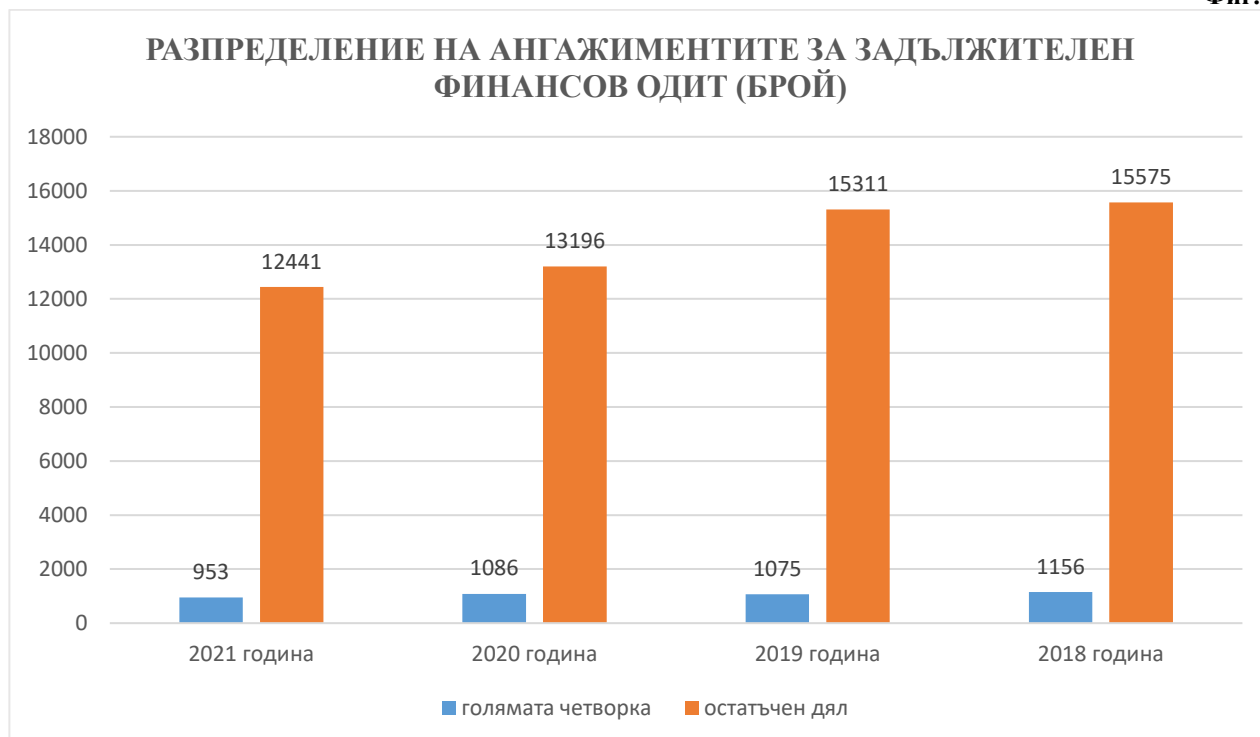
Стабилизирането на числеността на регистрираните одитори и на структурата им според начина на практикуване през последните години показва, че едва ли можем да очакваме някакви съществени промени в средносрочен план. Поемането на ангажименти за потвърждаване на нефинансова информация, обаче ще доведе до разширяване на пазара, като е възможно и неговото съществено преструктуриране в полза на приходите от допълнителни услуги. Това изисква внимателно проследяване от КПНРО на зараждащите се тенденции и своевременни промени в приоритетите и целите на надзора.

2.2. Ангажименти за задължителен финансов одит

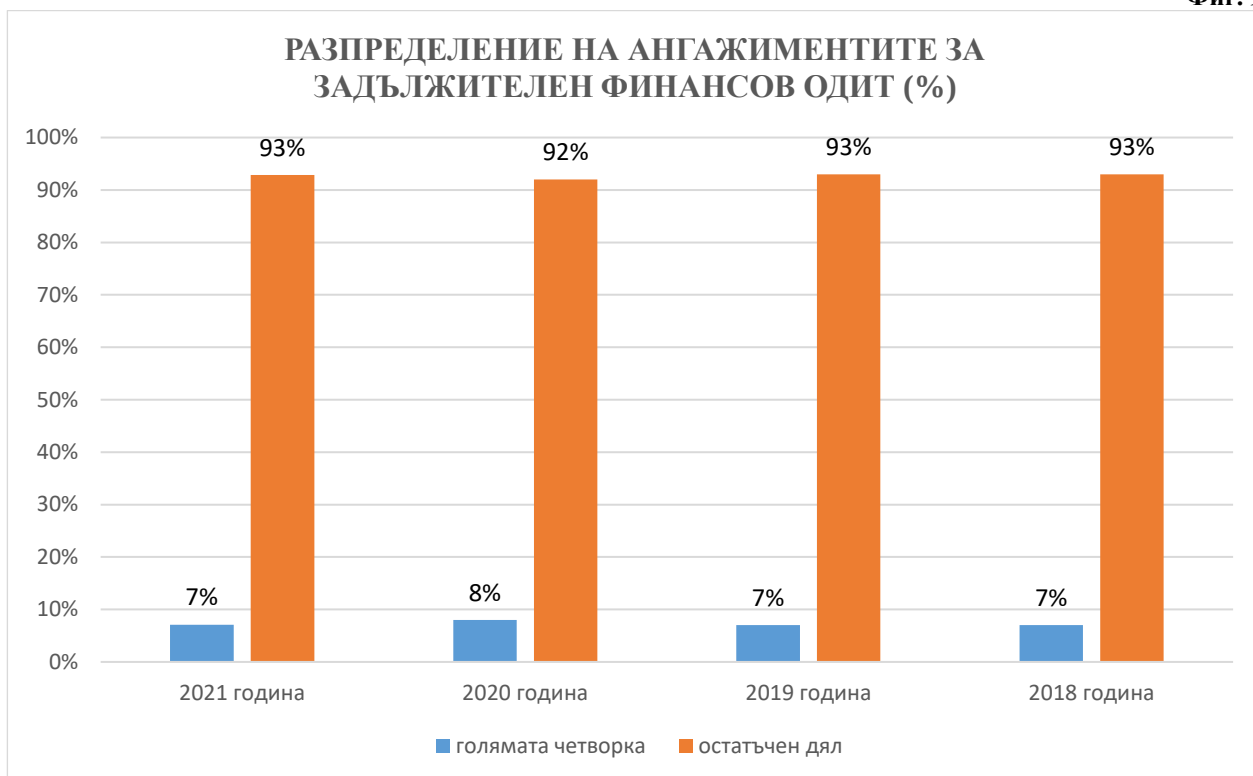
През 2021 г. в страната са изпълнени общо 13 394 ангажимента за задължителен финансов одит. В сравнение с предходната 2020 г., изпълнените ангажименти са с 888, или с 6 на сто по-малко. Намалението се дължи на продължаващата тенденция в резултат от промените в Закона за счетоводството от края на 2018 г..

Няма съществена промяна в броя и относителния дял на ангажиментите на „голямата четворка“ (фиг.8 и фиг.9).

Фиг.8

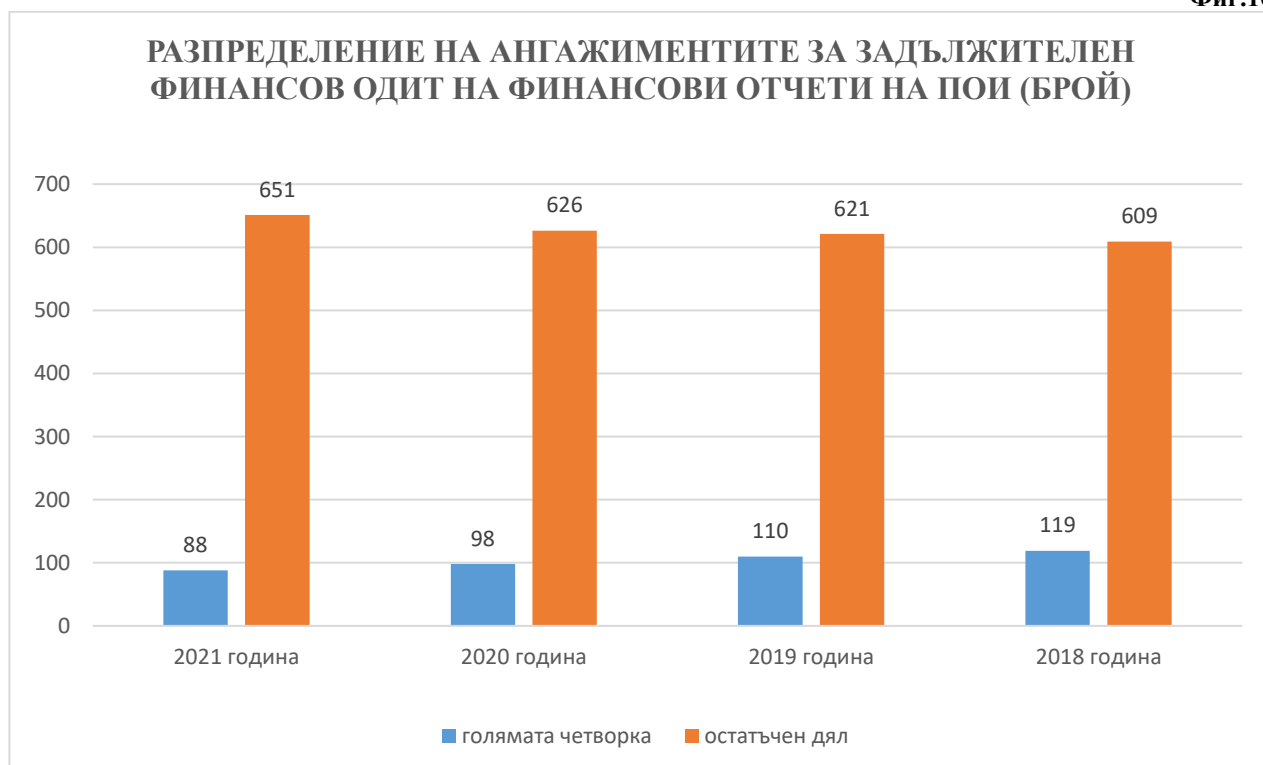

Фиг. 9

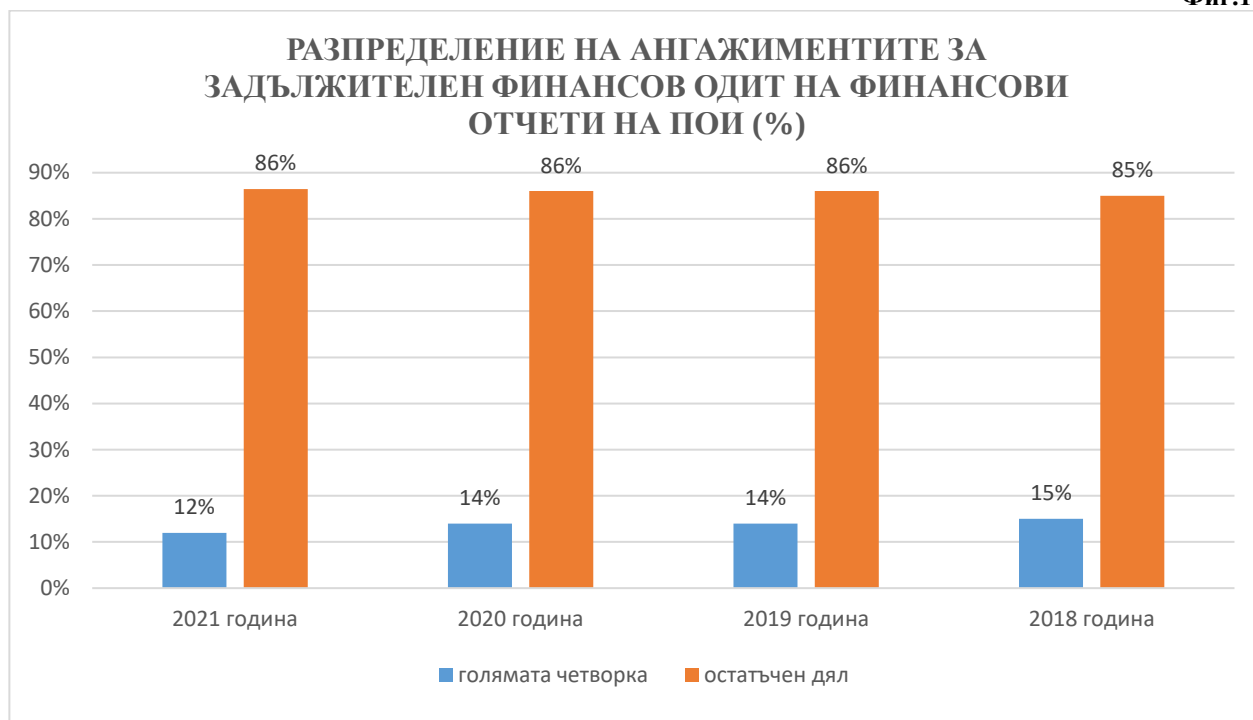
През 2021 г. са отчетени 739 ангажимента за задължителен финансов одит на отчети на предприятия от обществен интерес, като няма съществена промяна в сравнение с предходните години (фиг.10).

Фиг.10

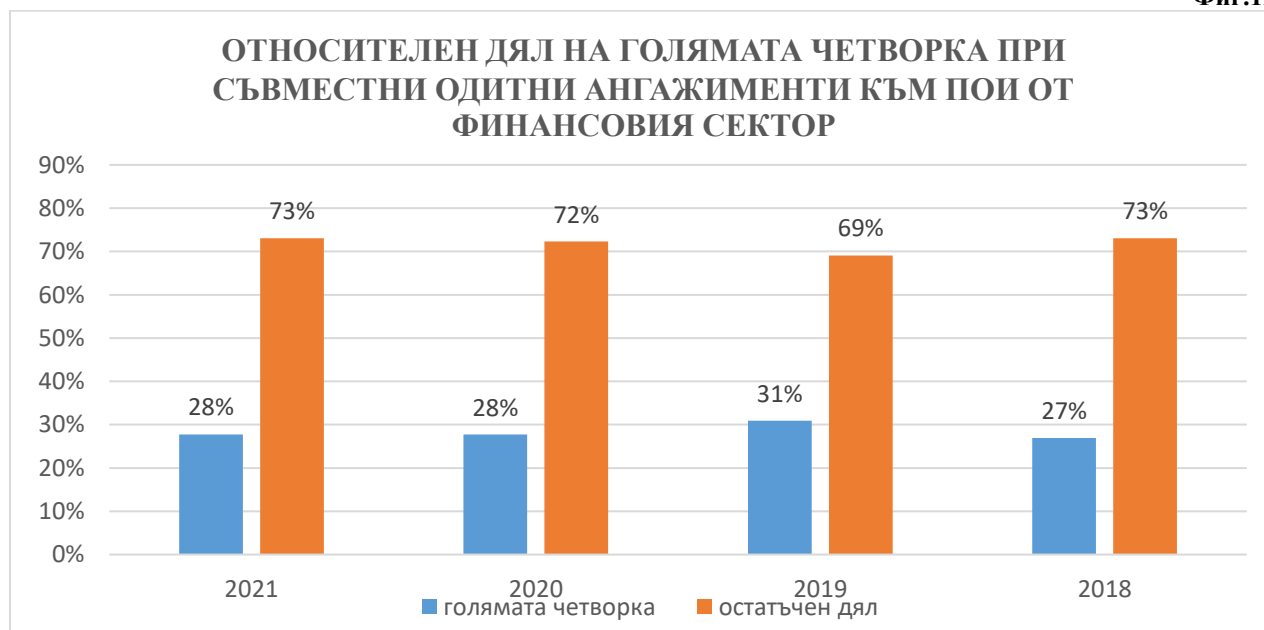
Няма съществена промяна в броя и относителния дял на изпълнените ангажименти към предприятия от обществен интерес от „голямата четворка“ (фиг.11).

Фиг.11

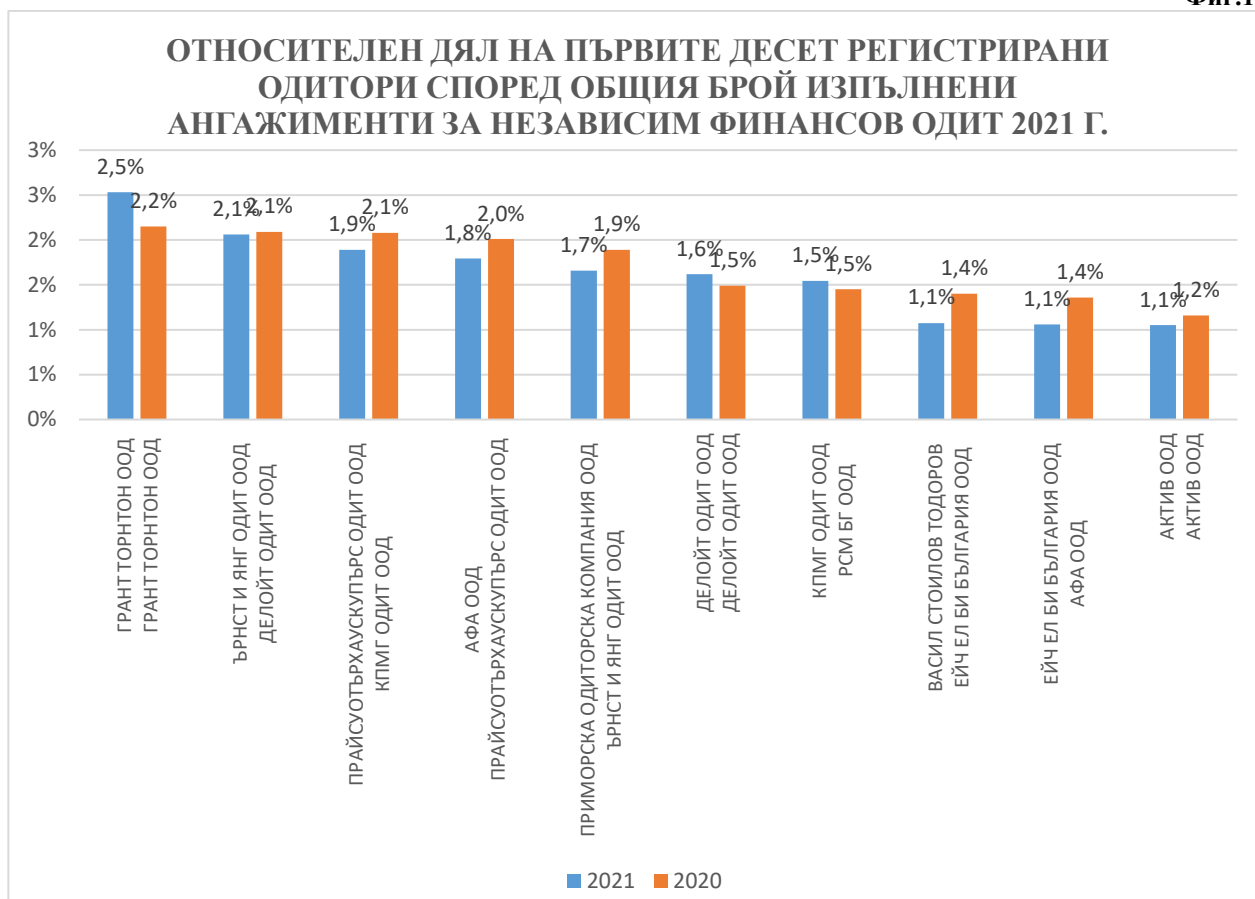

През последните 4 години е налице и стабилност на относителния дял на „голямата четворка“ в броя на съвместните финансови одити на ПОИ от финансовия сектор (фиг.12).

Фиг.12

При относителните дялове на първите десет регистрирани одитори според броя изпълнени ангажименти за независим финансов одит отново е налице водеща роля на „голямата четворка“ (около 7 на сто), като тя е в пъти по-малка отколкото при общите приходи от одиторски услуги (около 37 на сто), което се дължи както на по-високите ценови равнища на „четворката“, така и на извършваните от тях допълнителни услуги (фиг.13).

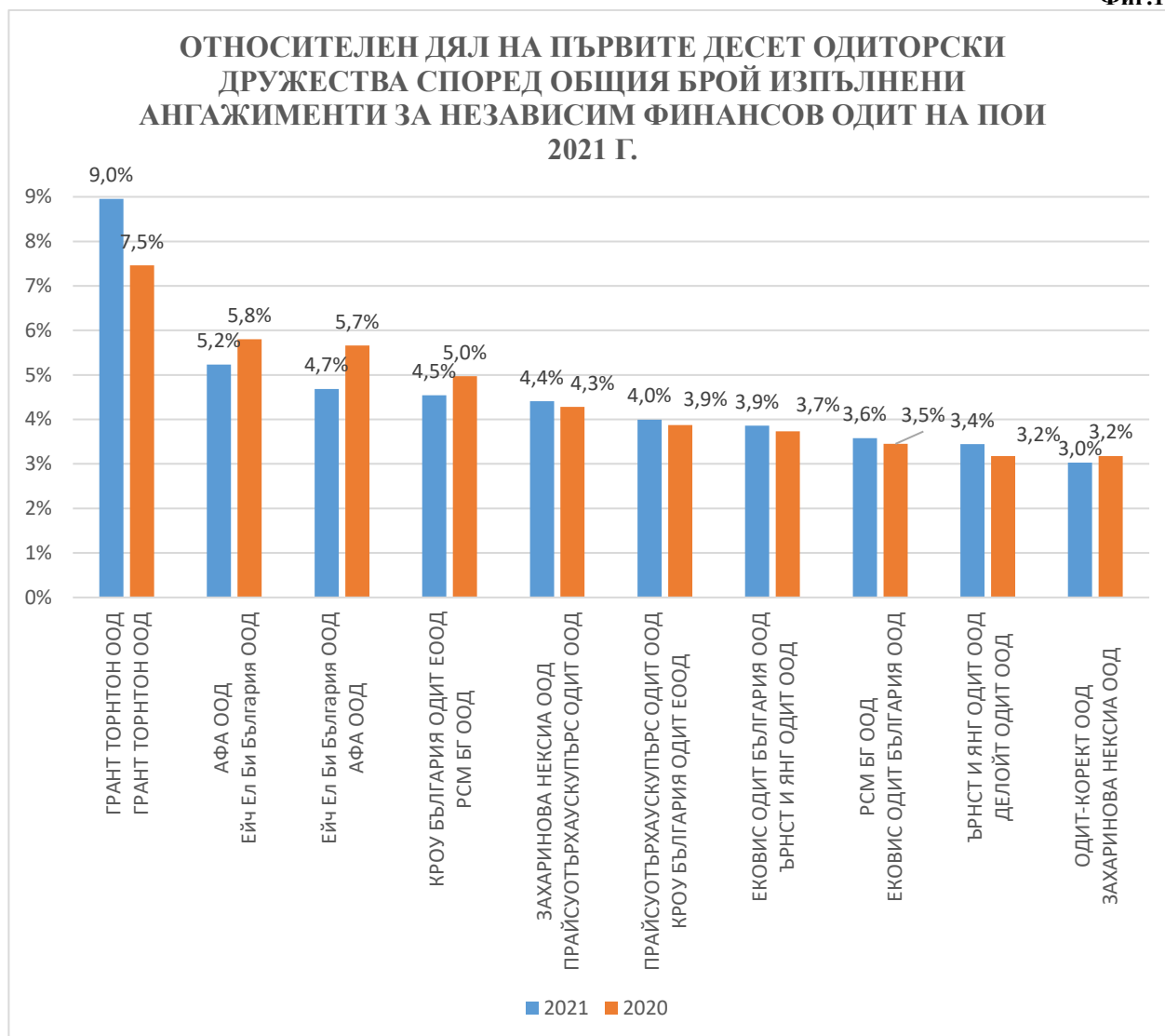

Освен „голямата четворка“, с високи относителни дялове сред първите десет се включват както представители на по-малки международни одиторски мрежи („Грант Торнтон“ ООД, „Приморска одиторска компания“ ООД, „РСМ БГ“ ООД, „Ейч Ел Би България“ ООД), така две местни одиторски дружества („АФА“ ООД и „Актив“ ООД) и една индивидуална практика.

При разпределението на общия брой изпълнени ангажименти за независим финансов одит на отчетите на предприятия от обществен интерес е налице също висока диверсификация на пазара, вкл. между първите десет регистрирани одитори, като лидерската роля продължава да се заема от дружества извън „голямата четворка“. Показателно е, че сред първите десет присъстват само две от дружествата от „четворката“ (фиг.14).

Перспектива:

Данните за 2021 г. потвърждават идентифицираната през 2020 г. необходимост от продължаващо съсредоточаване на надзорната дейност на КПНРО върху съвкупност от одиторски дружества от по-малки международни мрежи и местни дружества и съкращаване на периодите на тяхното инспектиране, подобно на „голямата четворка“. През 2022 и следващите години е целесъобразно комисията да оцени чрез тематични инспекции капацитета на тези дружества да усвояват подобни пазарни дялове, вкл. да поддържат подходящо ниво на инвестиции.

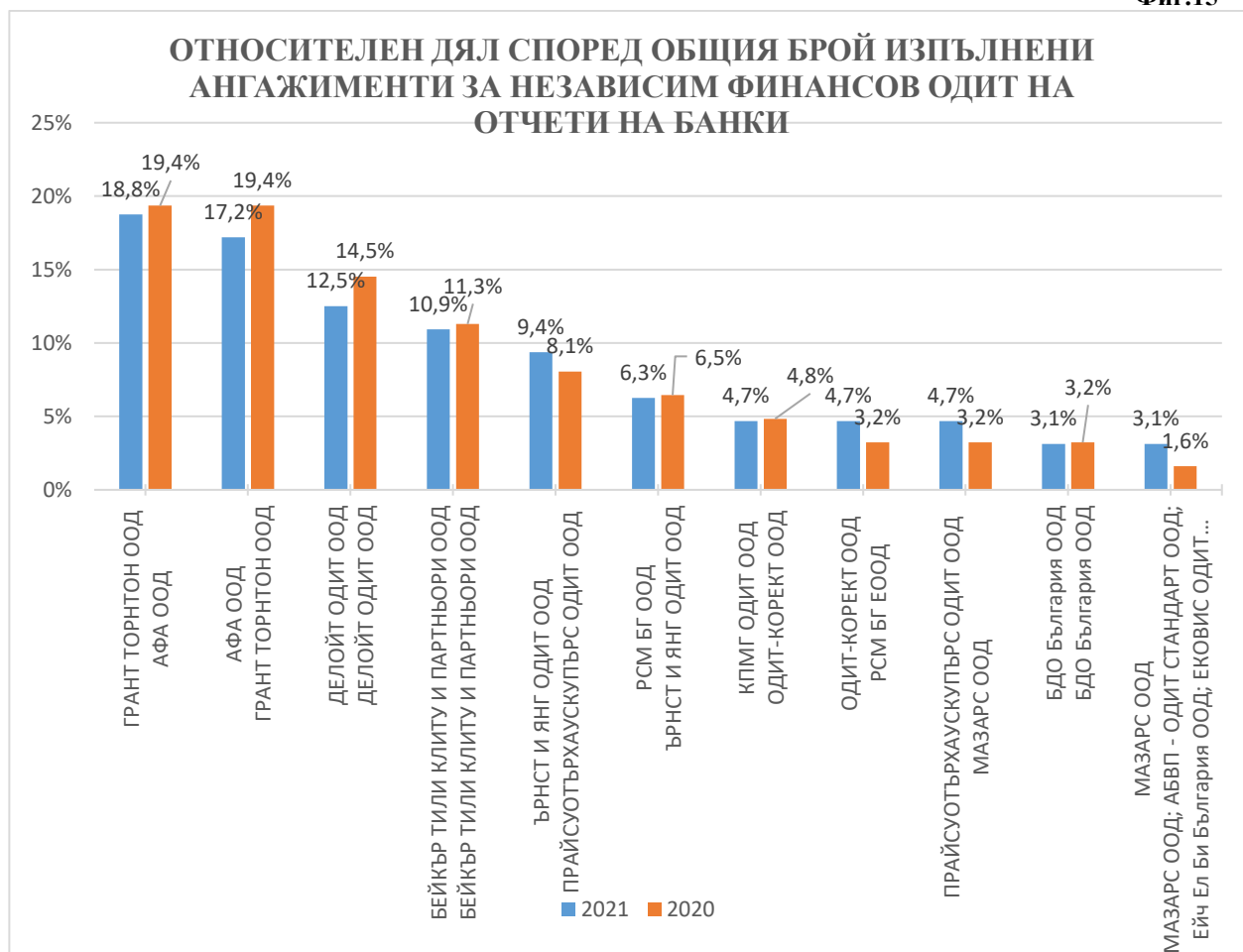

2.3. Одити във финансовия сектор

Финансовите отчети на банки, застрахователи, пенсионноосигурителни дружества и управляваните от тях фондове са предмет на съвместен одит от двама регистрирани одитори, поради което в представените в този раздел данни всеки одитен ангажимент се отчита отделно и за двамата одитори.

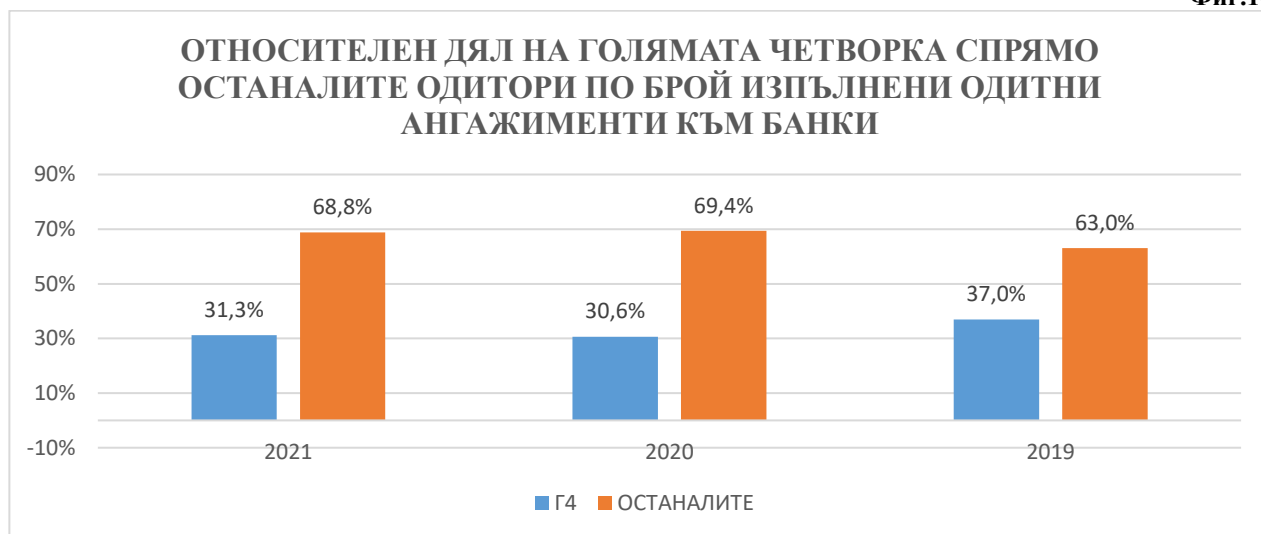
При одитите на финансови отчети на банки, в сравнение с 2020 г., продължава да е налице концентрация от над 10 на сто за 4 одиторски дружества, като техният общ относителен дял, в сравнение с предходната година намалява на около 60 на сто от всички одити на банкови отчети (с около 5 на сто). Три от тези дружества не са от групата на „голямата четворка“ (фиг.15).

Фиг.15

Относителният дял на дружествата от голямата четворка по брой изпълнени ангажменти за задължителен финансов одит на банки за 2021 г. продължава да бъде като през предходната година около 31 на сто, при 37 на сто за 2019 г. (фиг.16).

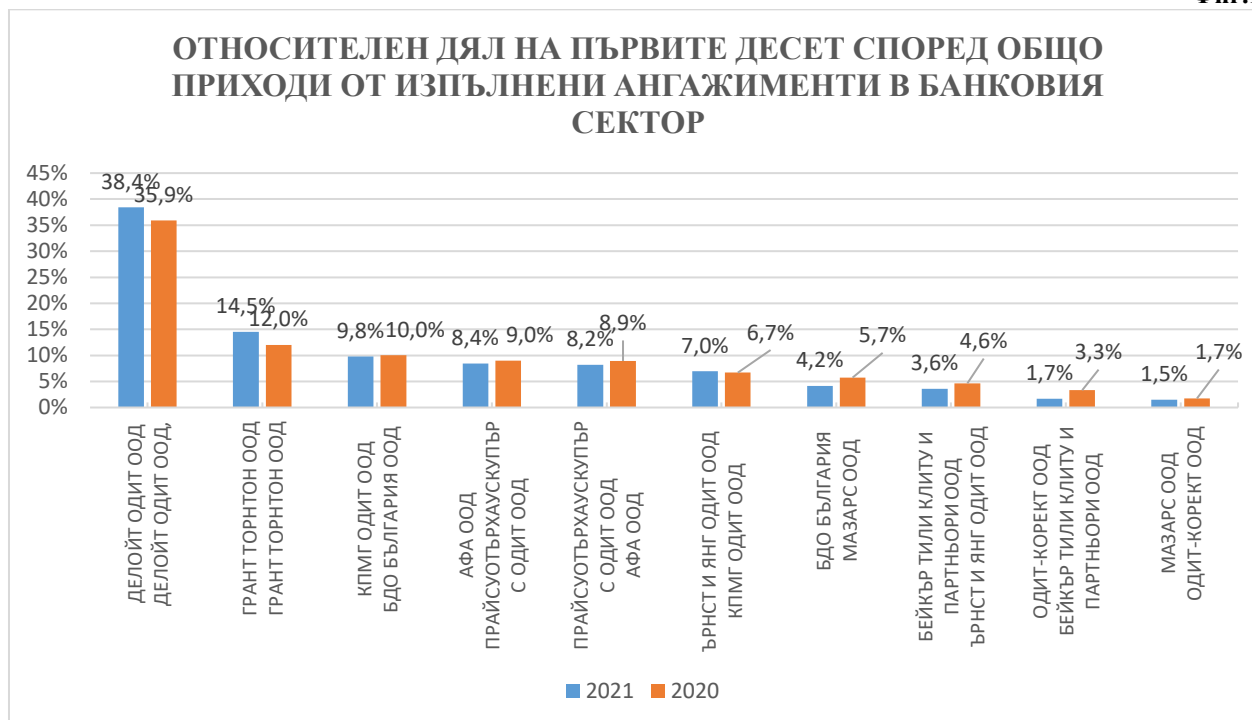
Фиг.16

Концентрациите по показателя приходи от одиторски услуги в банковия сектор са значително по-високи в сравнение с тези по брой одиторски ангажменти. Две дружества имат нарастващи пазарни дялове от над 10 на сто. Откроява се затвърждаването на лидерството на „Делойт одит“ ООД (пазарен дял от 38 на сто), както и увеличението на дела

на „Грант Торнтон“ ООД (пазарен дял от 14,5 на сто). Относителният дял на водещите три одиторски дружества нараства на близо 63 на сто при 58 на сто през 2020 г. (фиг.17).

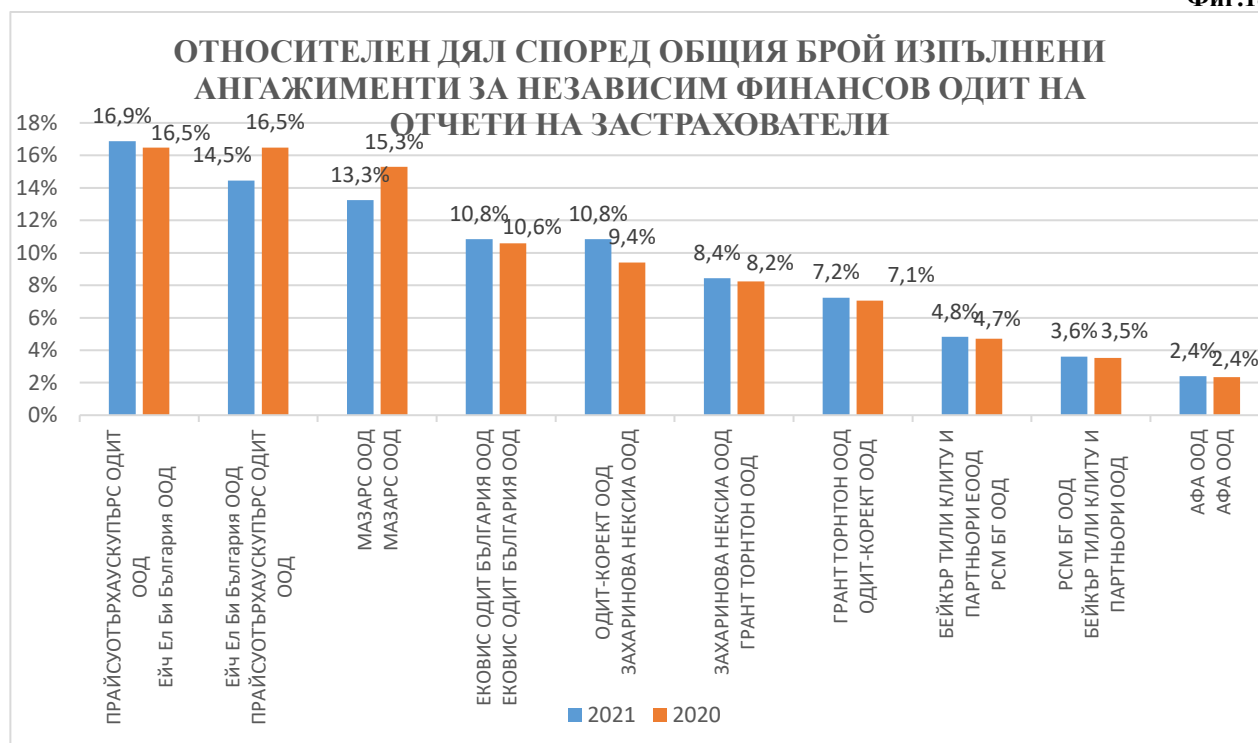
Фиг.17

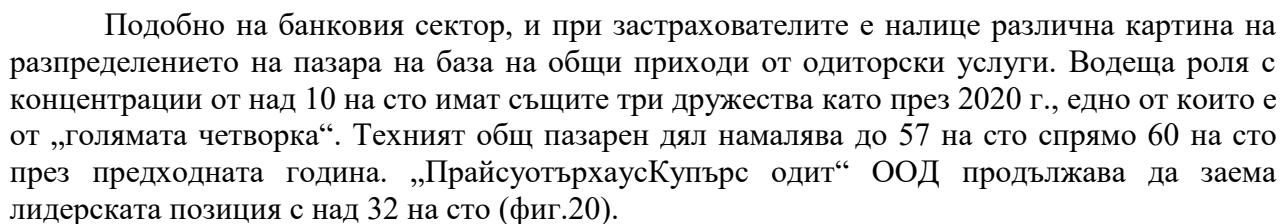
„Голямата четворка“ увеличава своя относителен дял в приходите от одиторски услуги в банковия сектор, като той достига около 63 на сто при 56 на сто от предходната година, но той е отново е значително под средноевропейското равнище на секторна концентрация.

При одитите на финансови отчети на застрахователи през 2021 г., по над 10 на сто от общия брой ангажменти за задължителен финансов одит са изпълнили 5 дружества, като едно е от „голямата четворка“ (фиг.18).

Фиг.18

Фиг.19

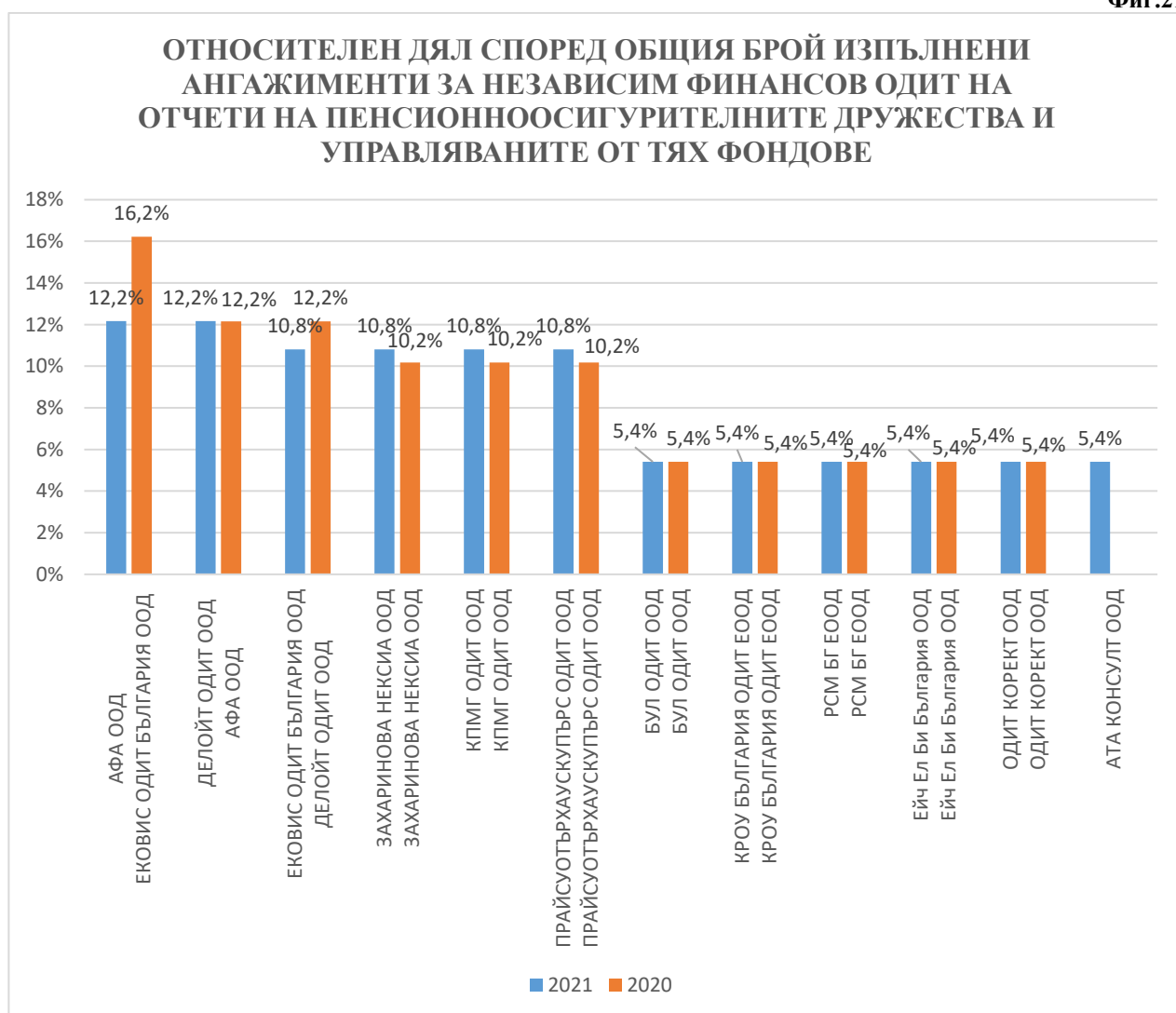
Фиг.20

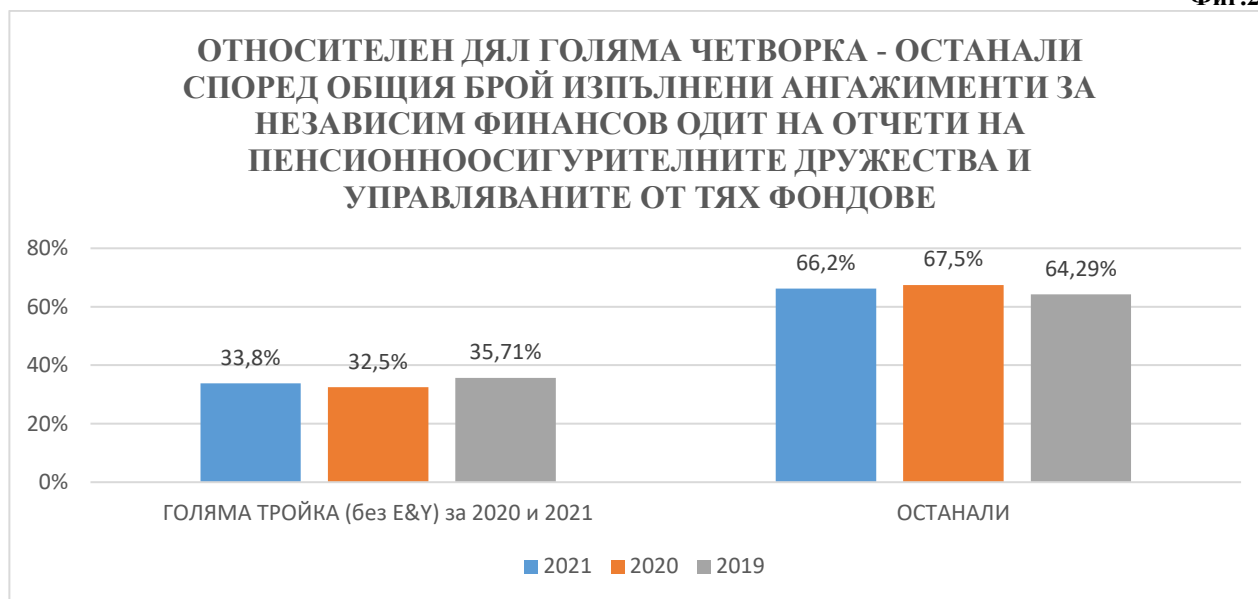
На база общи приходи от одиторски услуги в застрахователния сектор, „голямата четворка“ има сравнително ниско пазарно присъствие (около 32 на сто), като е налице негативна тенденция в този аспект. Освен че сред първите десет одитора на застрахователи има само едно дружество от „голямата четворка“, две от дружествата въобще не присъстват в този сегмент на пазара.

При задължителните финансови одити на отчети на пенсионноосигурителни дружества и управляваните от тях фондове е налице по-голяма диверсификация на броя изпълнени одитни ангажименти по водещите за сектора одиторски дружества. Разпределението спрямо предходната година не търпи съществено изменение, освен че към десетката се присъединява нова дружество („Ата консулт“ ООД). Шест дружества са с пазарни дялове над 10 на сто, като три от тях са от „голямата четворка“. Техния общ пазарен дял е около 68 на сто при 71 на сто през 2020 г. Лидерската позиция не е на дружество от „четворката“ (фиг.21).

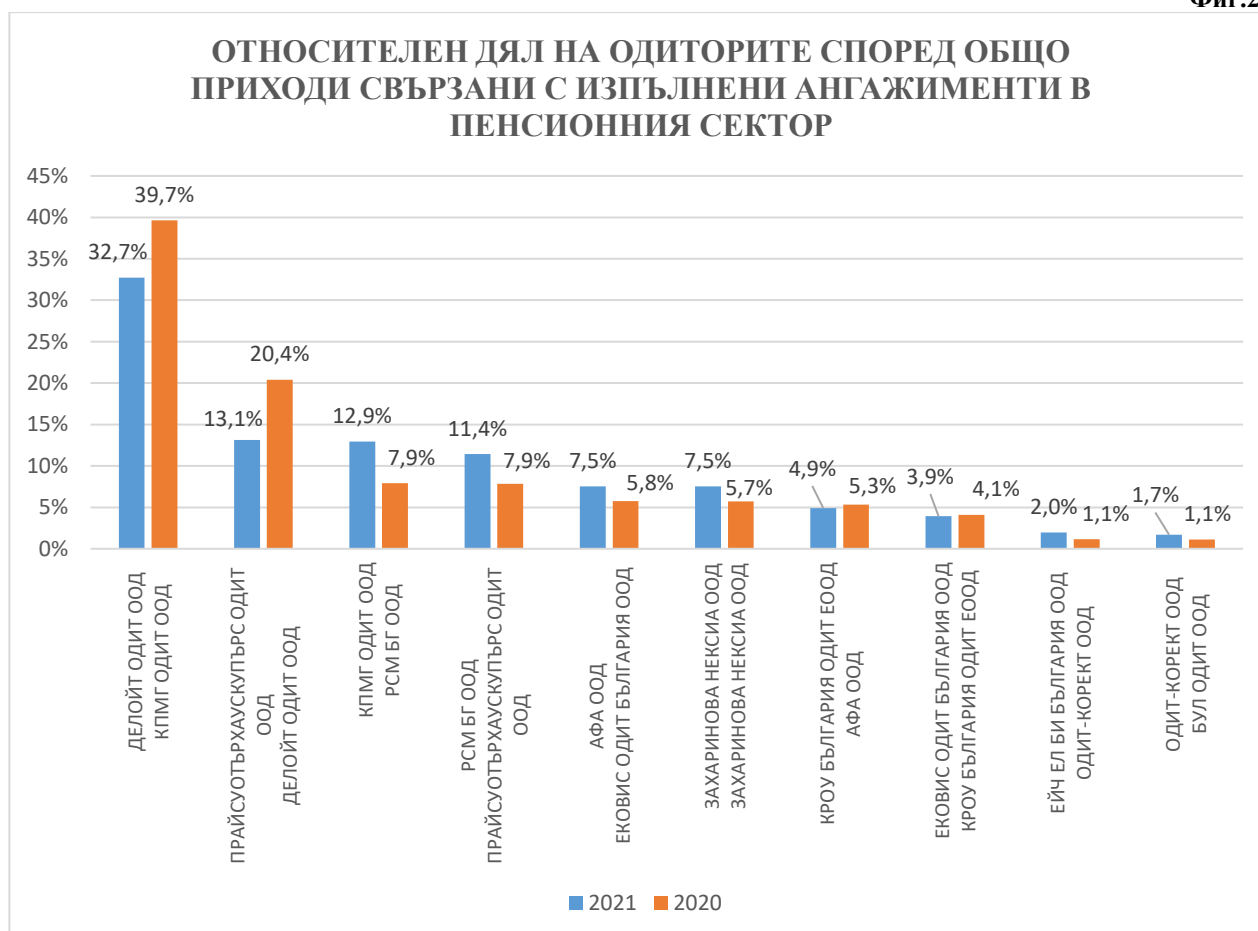
Фиг.21

През 2021 г. пазарният дял на „голямата четворка“ в сектора се запазва на ниво 32-34 на сто (фиг.22).

Разпределението на пазара на база общи приходи от одиторски услуги, подобно на банковия и застрахователния сектор, също се различава от разпределението на база брой ангажименти. Пазарни концентрации от над 10 на сто имат три дружества от голямата четворка от общо четири. Общият пазарен дял на тези четири дружества представлява около 70 на сто от общите приходи от одиторски услуги в сектора. Въпреки известното намаление, се откроява лидерската позиция на „Делойт одит“ ООД с около 33 на сто от пазара (фиг.23).

Общото равнище на концентрация на „голямата четворка“ (без участието на едно от дружествата) в пенсионния сектор намалява спрямо предходната година от 68 на сто на 58 на сто, което е под средноевропейското равнище.

Данните отново потвърждават приемливите равнища на концентрации на пазара, в т.ч. по отношение на банковия, застрахователния и пенсионноосигурителния пазар.

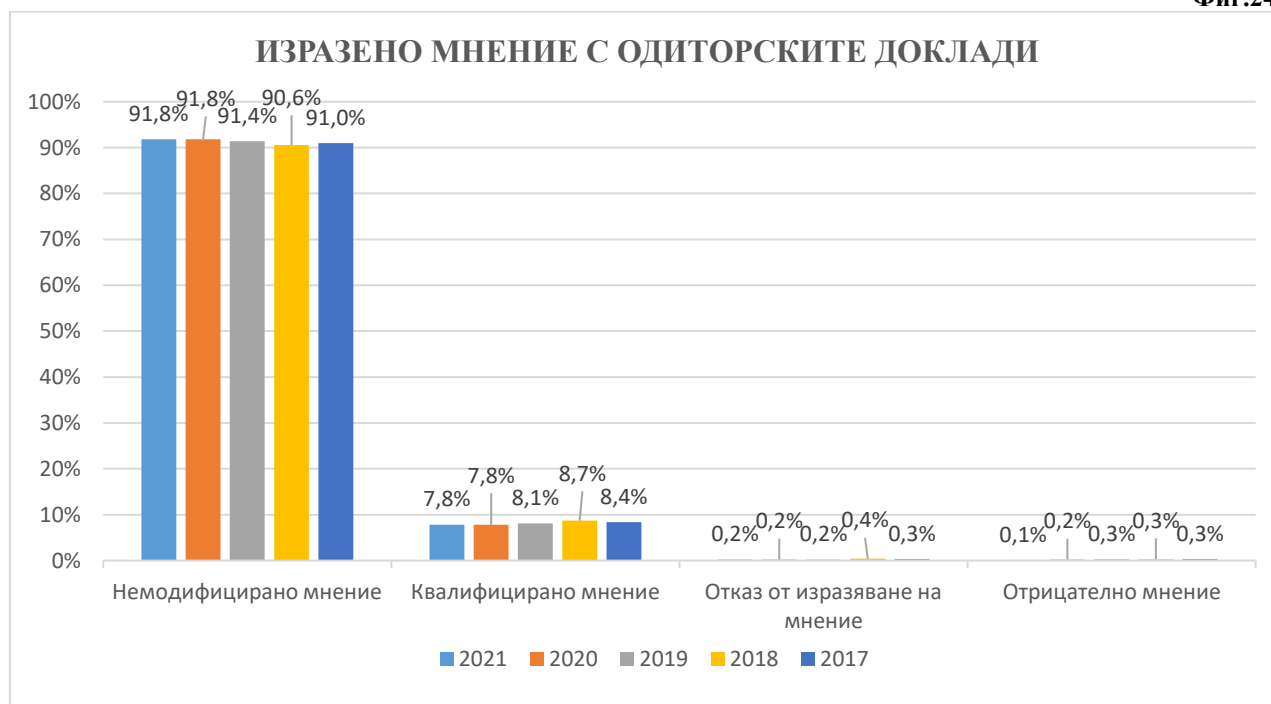
Перспектива:

През последните няколко години е налице относително стабилно приемливо равнище на концентрациите във финансовия сектор на страната, което показва съществуването на силна конкуренция между одиторите. Като цяло това обуславя задържането на ръста в одиторските възнаграждения, въпреки засилените регулации в сектора. В известна степен имаше увеличение на възнагражденията вследствие на законовото изискване за въвеждане на съвместен одит. Това изискване засегна по-чувствително малките застрахователи, осигурители и донякъде банки, което прави целесъобразно обсъждането на възможностите на ограничаване на обхвата на обектите на съвместен одит.

2.4. Одиторски мнения

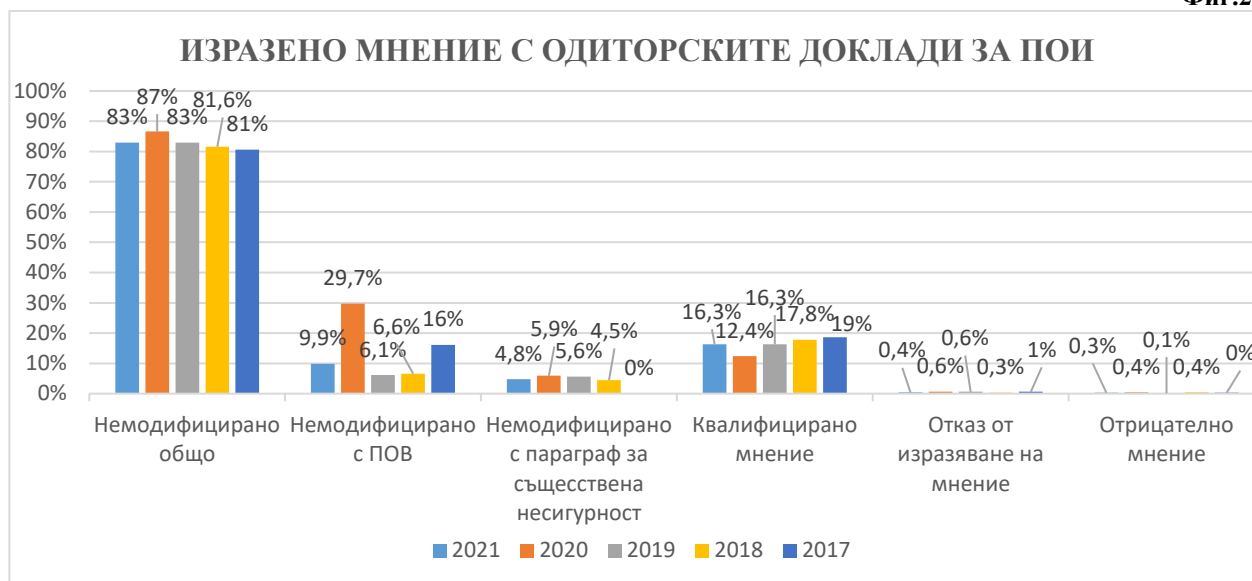
През последните 5 години няма съществени промени в структурата на изразените одиторски мнения в докладите на одиторите. През 2021 г. са издадени одиторски мнения, както следва: 91.82 на сто – немодифицирани, 7.81 на сто – квалифицирани, 0.24 на сто – откази от изразяване на мнения, 0.13 на сто – отрицателни мнения (фиг.24).

Фиг.24

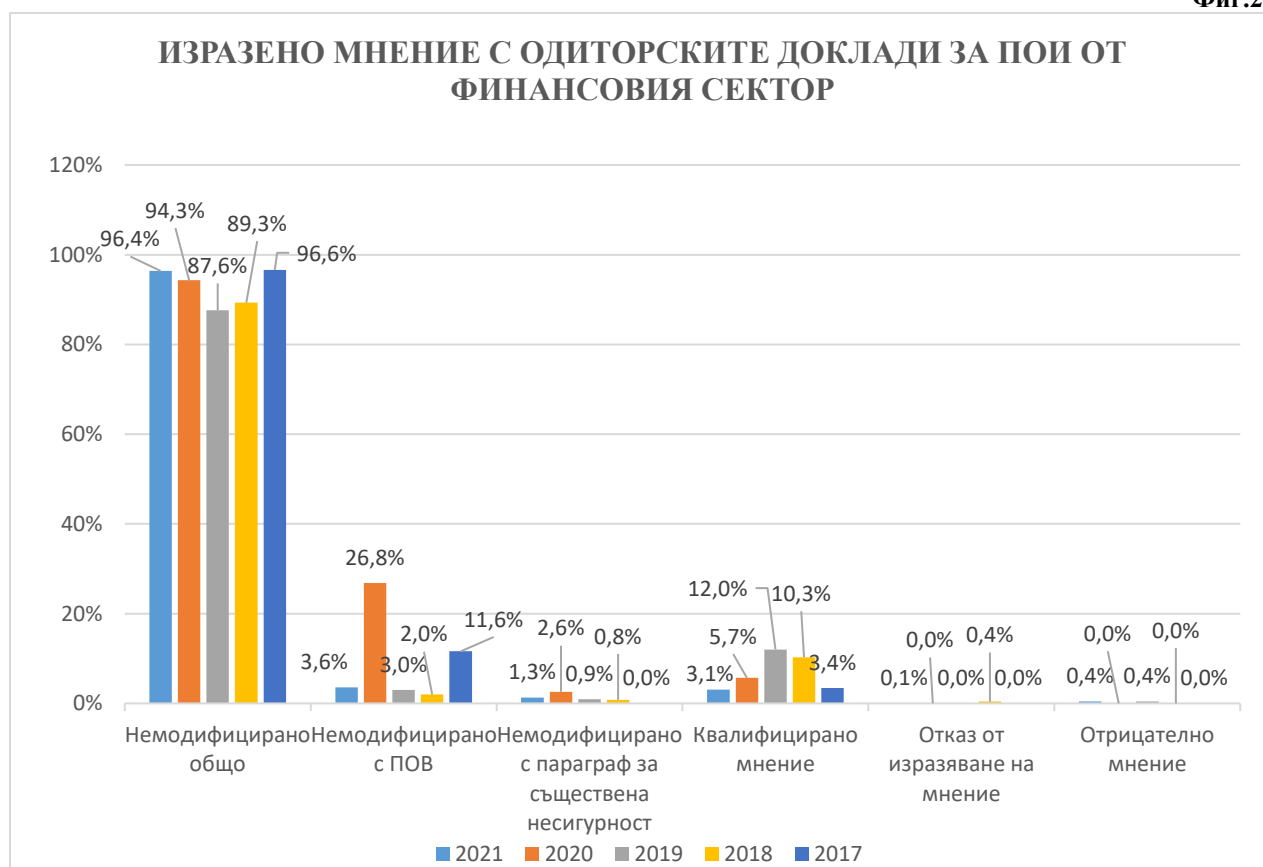
По-значими са промените в структурата на одиторските мнения относно финансовите отчети на предприятията от обществен интерес. Съществено намалява нивото на изразените немодифицирани мнения с параграф за обръщане на внимание, предимно поради приспособяването на предприятията към обстановката на пандемията. Наблюдава се намаление на немодифицираните мнения и увеличение на квалифицираните мнения, което също вероятно може да бъде обяснено с произтичащите от епидемичната обстановка затруднения пред стопанските субекти, вкл. по отношение на отчетността (фиг.25).

Фиг.25

Подобна промяна в структурата на одиторските мнения се наблюдава и при одита на отчетите на ПОИ от финансовия сектор. Изразените немодифицирани мнения с параграфи за обръщане на внимание намаляват до нормалните нива от 3-4 на сто. Налице е обаче, макар и несъществено увеличение на немодифицираните мнения и намаление на квалифицираните, което би могло да бъде разглеждано като индикатор за по-ниски влияния на пандемията върху функционирането и отчетността на финансовия сектор (фиг.26).

Фиг.26

Перспектива:

Представената картина на одиторските мнения е твърде обща и не създава достатъчно добри възможности за анализ на състоянието на одитираните предприятия, на одиторските практики и обобщаваща оценка на съотношението „разходи – ползи“ при извършваните одити. Решаването на този въпрос предполага въвеждането на докладване на одиторите за предложените и приети корекции във финансовите отчети, както и за дадените препоръки за подобряване на системите за финансово отчитане, управление на риска и вътрешен контрол (където е приложимо). Към момента КПНРО прави само приблизителни оценки на извадков принцип за тези аспекти на дейността на одиторите по отношение на предприятията от обществен интерес.

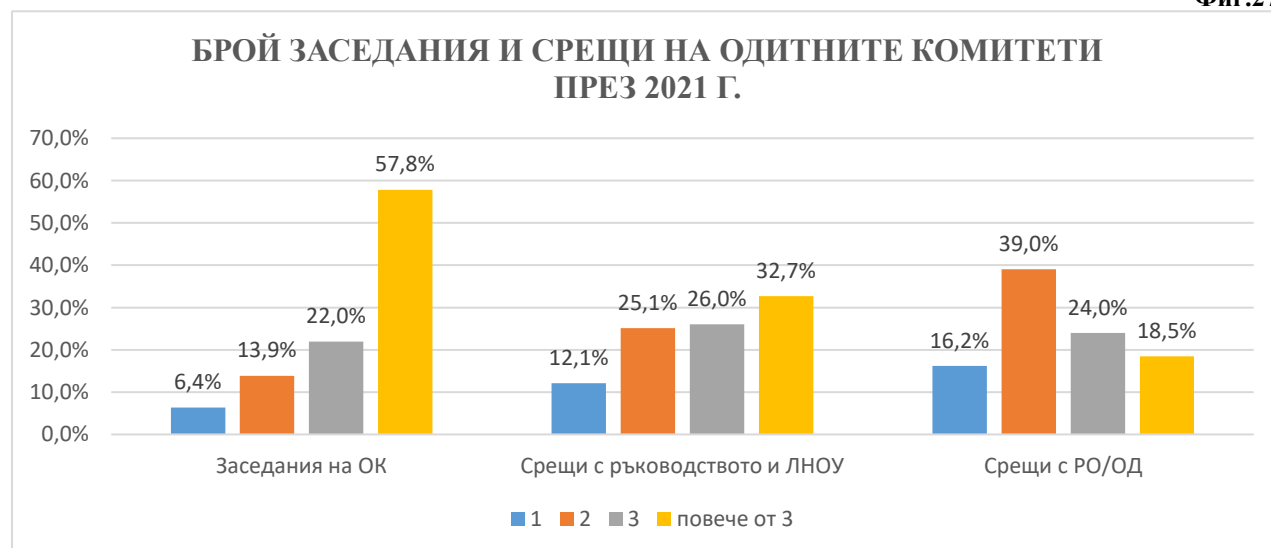
2.5. Одитни комитети

Докладването за дейността на одитните комитети се извършва по електронен път чрез информационната система на КПНРО за събиране и обработка на данни. До 31.05.2022 г. от одитните комитети бяха представени 346 доклада, изготвени в съответствие с приетата от комисията през годината Наредба за формата и съдържанието на годишните доклади за дейността на одитните комитети на предприятията от обществен интерес.

Преобладаващият брой одитни комитети се състоят от 3 члена, вкл. председател. С малки изключения, съставите на одитните комитети са в съответствие със закона, а в повечето случаи опитът на техните председатели и членове показва добри възможности за справяне със законовите функции на комитетите. 89 на сто от председателите и около 73 на сто (47 на сто през 2020 г.) от членовете на одитните комитети имат повече от 5 години опит в областта на счетоводството и/или одита. Има само отделни случаи, когато председателите не са външни и независими от и за предприятието (около 6 на сто), което е в несъответствие със ЗНФО. От членовете на одитните комитети, вкл. председател, външни за и независими от предприятието са около 77 на сто (81 на сто през 2020 г.).

През годината се наблюдава сравнително добра активност на докладвалите одитни комитети – 58 на сто са провели повече от три заседания при 62 на сто през предходната и 72 на сто през 2019 г., което според нас се дължи на епидемичната обстановка; 33 на сто са осъществили повече от три срещи с ръководството и лицата, натоварени с общото управление на предприятието спрямо 36 на сто за предходната и 37 на сто през 2019 г.; 19 на сто са имали повече от три срещи с регистрираните одитори при 26 на сто за предходната и 27 на сто през 2019 г. 8 одитни комитета не са провели срещи с регистрираният одитор и 14 с ръководството с мотив епидемичната обстановка (фиг. 27).

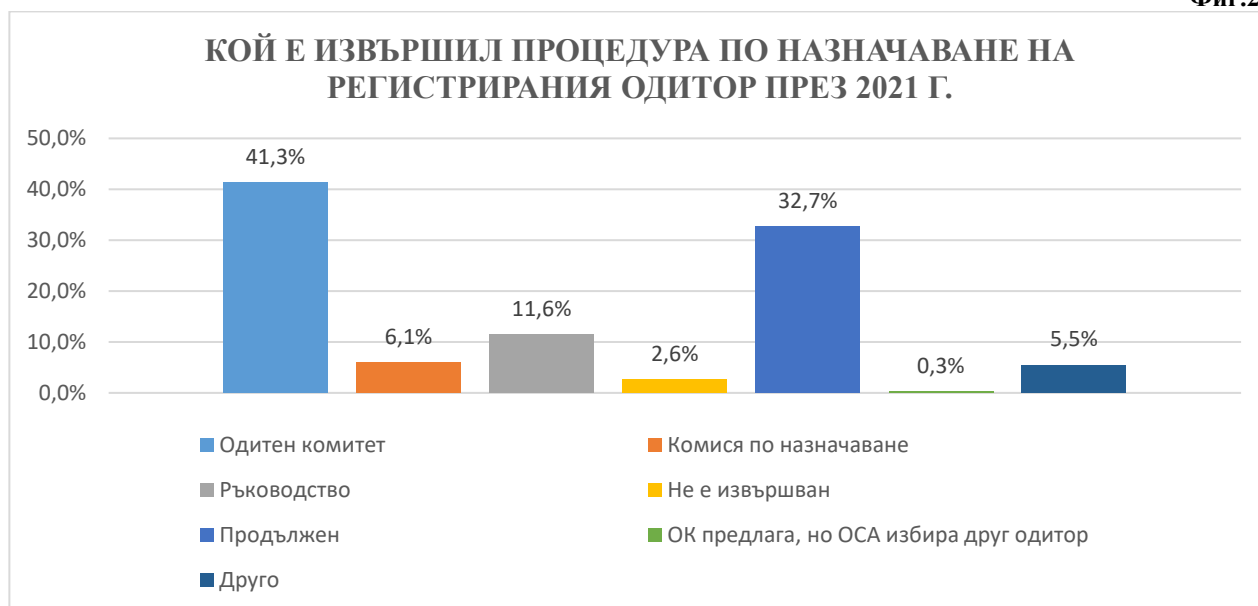
Фиг.27

Все още е налице нееднородна практика по отношение на процедурите за подбор на новоназначените външни одитори. Увеличава се относителният дял на процедурите, проведени пряко от одитните комитети (41 на сто при 37 на сто през миналата година). В по-малко от 20 на сто от предприятията подборът е извършен от специално назначена комисия на предприятието или пряко от ръководството. В другите случаи или не е извършват подбор през годината, поради по-дълъг мандат на одитора, или неговият мандат е удължен.

В преобладаващия брой случаи одитният комитет е изпълнил законовото си задължение да обсъди и предложи на общото събрание на съдружниците или акционерите кандидатурите за външен одитор. В 95 на сто от предприятията общите събрания са избрали предложените от одитните комитети външни одитори. Продължава да е съществен дялът на случаите (близо 20 на сто при 17 на сто през миналата година), при които предложението за избор на одитор е направено от ръководството или създадена от него комисия по подбора, което е в несъответствие със ЗНФО (фиг. 28).

Фиг.28

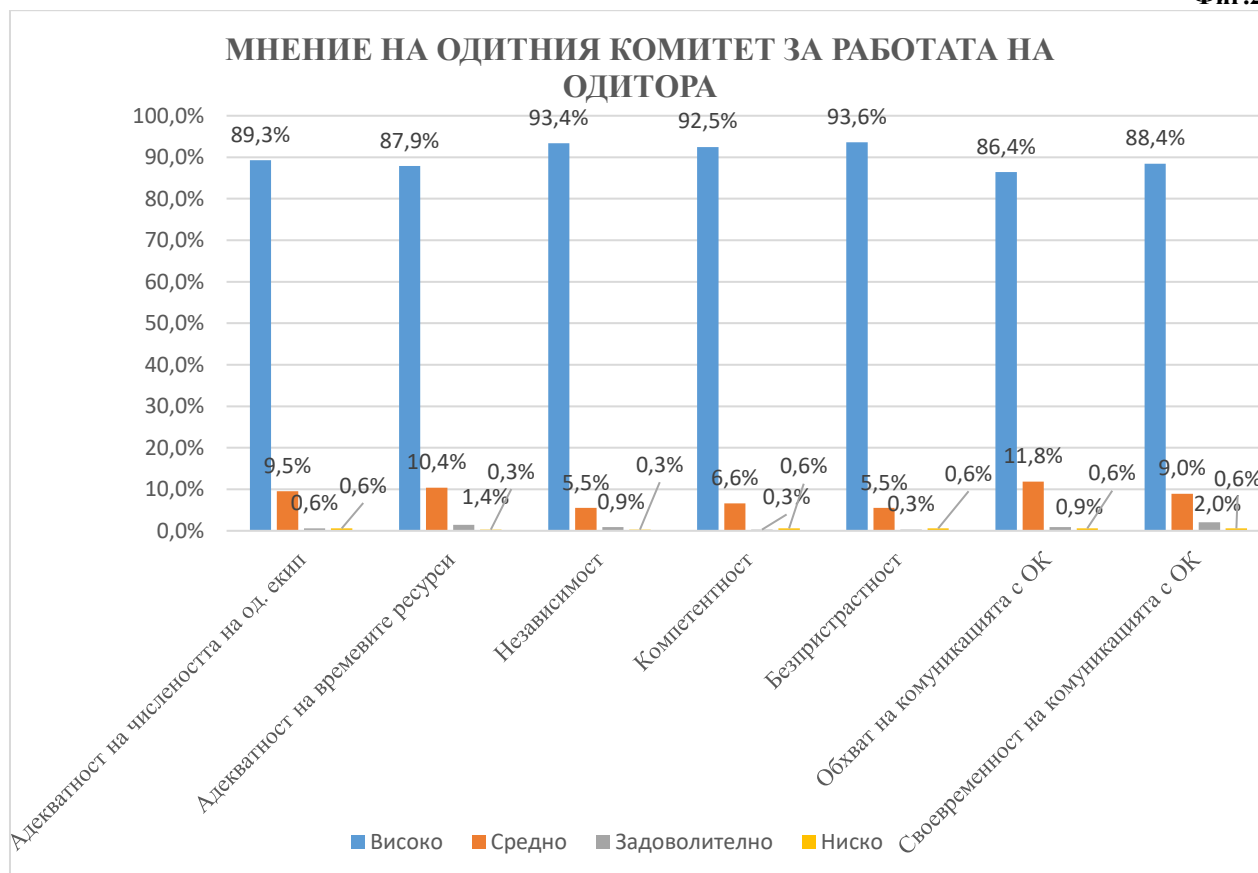
През 2021 г. продължи практиката на предприятията и одитните комитети одиторите да бъдат назначавани с краткосрочни мандати – 93 на сто от новоизбраните одитори са назначени с мандат от една година, както и през предходната година спрямо 90 на сто през 2019 г. Същевременно се забелязва ясен стремеж това да бъде компенсирано чрез продължаване на мандатите за следващи години. През годината са били удължени мандатите на 33 на сто от одиторите.

През годината не се наблюдава съществено изменение на активността на одитните комитети по време на изпълнението на външния одит. Одитните комитети са обсъждали с одиторите стратегията и плана на одита (в 93 на сто от случаите, спрямо 95 за предходната и 93 на сто през 2019 г.), проследявали са неговите текущи резултати (в 88 на сто спрямо 95 на сто в предходната и 93 на сто през 2019 г.), обсъждали са с одиторите ключовите одиторски въпроси (в 91 на сто при 92 на сто за предходната и 89 на сто през 2019 г.), прегледали са заедно с одитора неговия допълнителен доклад до одитния комитет (в 79 на сто спрямо 95 на сто в предходна и 75 на сто през 2019 г.) и са предприемали действия за изпълнение на дадените в него препоръки. Не са отчетени несъгласия на одитни комитети с одиторските доклади и изразените в тях мнения.

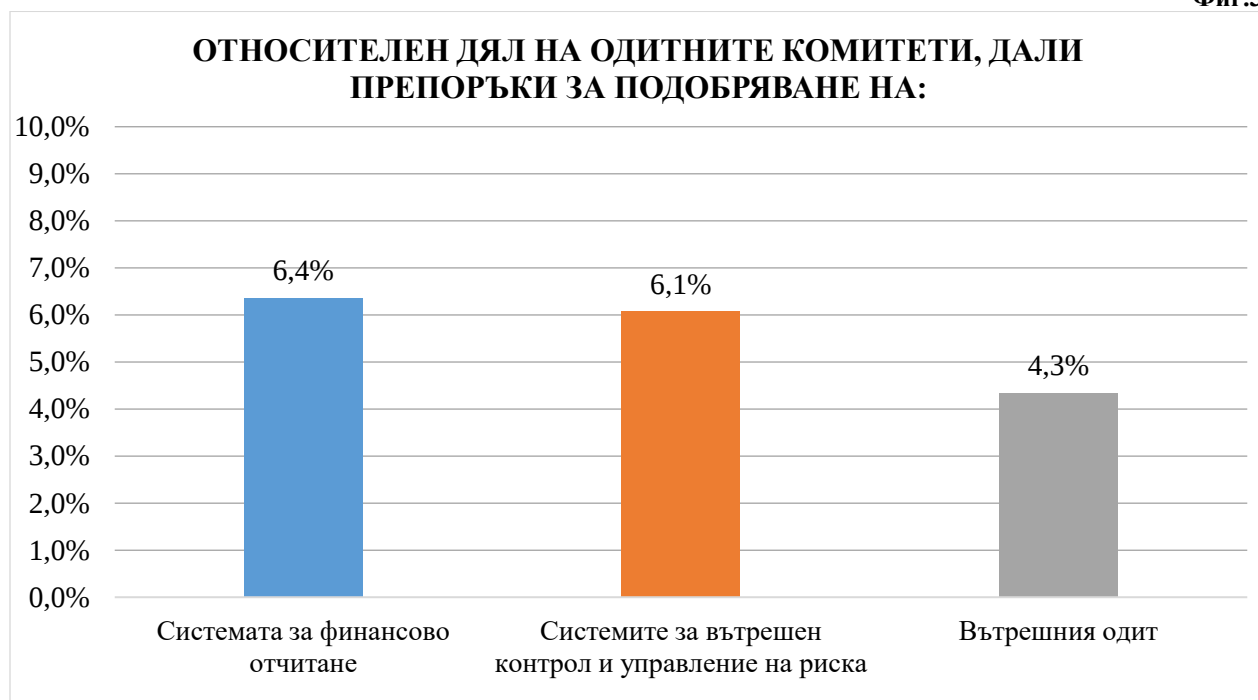
Като цяло одитните комитети показват положително отношение към основните характеристики на работата на одиторите през отчетната година. Сравнително по-висок е относителният дял на тези от тях, които изразяват резерви към адекватността на заделените

времеви ресурси, състава и компетентността на одиторските екипи, както и към обхвата и своевременността на тяхната комуникация с одитния комитет (фиг. 29).

Фиг.29

Фиг.30

Годишните доклади на одитните комитети за 2021 г. потвърждават извода за наличието на значителни резерви в упражняване на техните функции по отношение

подобряване на системите за финансово отчитане, управление на риска, вътрешен контрол и вътрешен одит в предприятията от обществен интерес. Комитетите с активна роля в тяхното подобряване и усъвършенстване продължават да са на същото равнище – само около 9 на сто от одитните комитети са дали поне по една препоръка при 10 на сто през миналата година (фиг.30).

Само около 3 на сто от одитните комитети посочват наличието на затруднения в тяхната работа през годината (5 на сто за предходната година), които преди всичко са свързани с проблеми в комуникацията с ръководството и одитора и недостатъчни познания за работата на регистрираните одитори.

Налага се изводът, че пандемията е оказала влияние за известно задържане в развитието на одитните комитети, което следва да бъде компенсирано през следващите години.

Перспектива:

Непосредствено след отмяната на епидемичната обстановка в страната, КПНРО да реализира отложените през 2021 г. секторни срещи с одитни комитети и да набележи мерки за съществено подобряване на наблюдението и методическото си съдействие в тяхната работа.

III. НАДЗОРНА ДЕЙНОСТ

3.1. Надзор върху дейността на Института на дипломираните експерт-счетоводители по отношение на делегираните дейности

3.1.1. Придобиване на правоспособност и вписване на регистрираните одитори в регистъра по чл. 20 от ЗНФО

Въпреки продължаващата. извънредна епидемична обстановка, през 2021 г. изпитните сесии за придобиване на правоспособност на дипломиран експерт-счетоводител бяха успешно реализирани. Разшири се използването на дистанционни и хибридни форми на подготовка на кандидатите, разработи се електронна платформа за кандидатстване, продължи доброто взаимодействие между ИДЕС и УНСС за провеждане на електронни изпити. С оглед облекчаване на някои от неудобствата за кандидатите, произтичащи от пандемията, беше организирана извънредна сесия на изпита по счетоводство.

След продължителна подготовка, през отчетната година, с водещата роля на професионалната организация и активното участие на КПНРО бяха подписани двустранни споразумения на ИДЕС с АССА и ICAEW за сътрудничество и взаимно признаване на изпити за придобиване на правоспособност, положени в трите организации. Във връзка с това от КПНРО бяха утвърдени и съответните изменения и допълнения в Правилата за организиране и провеждане на изпитите за дипломиран експерт-счетоводител, с които се регламентира редът за признаване на изпитите, положени успешно в АССА и ICAEW, който към края на годината започна успешно да се прилага.

В резултат на подобрената организация на изпитните сесии и нейното адаптиране към условията на пандемията, през 2021 г. придобиха правоспособност и бяха вписани в публичния регистър по чл. 20 от Закона за независимия финансов одит 26 нови регистрирани одитори, при шест през предходната година. С това се възстанови възможността за нормално възпроизводство на числеността на заетите с одиторската професия. През 2021 г. КПНРО се произнесе по 11 жалби на кандидати за дипломирани експерт-счетоводители, като в резултат на това някои от изпитните резултати бяха преразгледани.

Като цяло извършеното от ИДЕС по делегираната функция по подготовката и провеждането на изпитите за придобиване на правоспособност може да бъде оценено

положително в условията на сложна епидемична обстановка. Особено внимание заслужава успешния завършек на усилията за взаимно признаване на изпити с две от най-авторитетните в света професионални организации.

Перспектива:

По препоръка на комисията, през 2021 г. бяха предприети целенасочени действия за предоставяне на кандидатите на учебни материали, осигуряващи пълноценна подготовка за полагане на изпитите. Към края на годината е постигната висока степен на готовност на материали за изпита по счетоводство. През 2022 г. следва да бъде активизирана работата по материалите и за другите три изпита.

Главният проблем, който следва да бъде внимателно анализиран през следващите няколко години е потенциалното намаляване на интереса към одиторската професия и неговото задълбочаване в перспектива. Поради възможното влияние на пандемията за намаляване броя на кандидатите за придобиване на правоспособност през последните две години, точните параметри на проблема е преждевременно да бъдат дефинирани, но неговото съществуване става все по-очевидно.

Това изисква в средносрочна перспектива ИДЕС и КПНРО, заедно с по-големите одиторски дружества, да експериментират и инициират въвеждането на иновативни нови форми за работа с икономическите университети и средните училища.

3.1.2. Продължаващо професионално развитие на регистрираните одитори

Извънредната епидемична обстановка продължи съществено да усложнява провеждането на различни курсове и други форми на продължаващо професионално развитие на регистрираните одитори. В отговор се разшириха предлаганите възможности за включване в дистанционно обучение, като се разработиха и първите електронно представени казуси. Въведе се уеб-базирана система за записване и продажба на курсове, която да осигурява бърз и лесен достъп до учебните материали и автоматизиране на процеса по отчитане и заплащане на разходите. В съответствие с развитието на обстановката и въвеждането на нови форми на обучение, КПНРО утвърди нови Правила за продължаващо професионално развитие на регистрираните одитори.

При инспекциите за гарантиране качеството на професионалната дейност на регистрираните одитори, проведени през годината от екипи на КПНРО и контролори на СККОУ, се констатираха отделни случаи на неизпълнение на законовите изисквания за обучение във връзка с продължаващото професионално развитие (ангажиране с минимум 40 часа годишно обучение), за които се предприеха действия за търсене на административнонаказателна и дисциплинарна отговорност.

КПНРО счита, че като цяло дейността на ИДЕС по делегираната функция за продължаващо професионално развитие на регистрираните одитори може да бъде оценена положително. С оглед установените пропуски и несъответствия при изпълнението на ангажименти за задължителен финансов одит при инспекциите, може да се направи заключението, че е необходимо провеждането на значително по-голям обем часове в обучение за поддържане на професионалната компетентност в областта на професионалните одиторски стандарти и етичните изисквания, както и такива с по-висока практическа насоченост и споделяне на добри професионални практики.

Перспектива:

Натрупания от пандемията опит за използване на електронни, вкл. интерактивни форми на обучение, следва да бъде систематизиран, оценен, доразвит и използван в бъдеще. Следваща решителна крачка напред в това отношение е създаването на електронен портал и библиотека за продължаващо обучение, които биха могли да бъдат използвани и за нуждите на подготовката за изпитите за придобиване на правоспособност.

3.1.3. Контрол на качеството на одиторските услуги

През 2021 г. завърши процеса на привеждане на вътрешната нормативна база на ИДЕС в съответствие с новите Правила за извършване на инспекции за гарантиране качеството на професионалната дейност на регистрираните одитори. Бяха приети Методика за планиране инспекциите за гарантиране на качеството на професионалната дейност на регистрираните одитори, Методика за изпълнение и отчитане на резултатите от инспекциите и Правила за отчитане на дейността на регистрираните одитори. Това допринесе за уеднаквяване на подхода и методиките на инспекционната дейност на КПНРО и ИДЕС и за повишаване качеството на извършваните инспекции.

В съответствие с изискванията на чл. 85, ал. 3 от Закона за независимия финансов одит и в духа на добрите взаимоотношения между професионалната организация и надзорния орган, през 2021 г. беше подписано споразумение за делегиране на ИДЕС на функцията по контрол за гарантиране качеството на професионалната дейност на регистрираните одитори, неизвършващи задължителен одит на финансови отчети на предприятия от обществен интерес.

За 2021 г. КПНРО е утвърдила план за извършване от ИДЕС чрез СККОУ на 142 инспекции за гарантиране качеството на професионалната дейност на одитори, които не одитират отчети на предприятия от обществен интерес. Седем от инспекциите впоследствие са изключени от плана поради отписване от публичния регистър или други обективни причини, 47 инспекции не са приключени до края на годината, но са в процес на изпълнение, а четири са отложени и включени в плана за 2022 г. на съвета. Налице е значителна част от инспекциите, които са прехвърлени за следващата година, но това се дължи на влошените поради пандемията условия за работа, както и на необходимото време за промени във вътрешната нормативна база на ИДЕС относно инспекционната дейност.

С решения на СККОУ са приети резултатите от 84 проверки, при които са дадени следните комплексни оценки за дейността на проверените одиторски практики:

- с оценки „А“ са 69 броя от проверените практики, или 82 на сто;
- с оценки „Б“ са 12 броя от проверените практики, или 14 на сто;
- с оценки „В“ са два броя от проверените практики, или три на сто;
- с оценка „Г“ е една от проверените практики, или едно на сто.

Сравнението на тези оценки с оценките от последните няколко години не показва изменение в резултатите от извършените от професионалната организация инспекции (фиг.31).

Фиг.31

Сравнението на дадените оценки при инспекции от професионалната организация и оценките от инспекциите на КПНРО (виж фиг.33) индикира наличието на сериозно различие в прилаганите критерии и по-ниска взискателност от страна на СККОУ. Няма случаи на образуване при инспекциите от страна на ИДЕС административнонаказателни производства.

Налага се извода, че през годината от ИДЕС и СККОУ е направена важна крачка към осъвременяване на тяхната вътрешна нормативна база в контрола върху качеството на одиторските услуги. Същевременно продължават да съществуват резерви и дефицити в организацията на инспекциите и работата с контрольорите.

Перспектива:

Съществуващата ситуация на важен, но ограничен напредък в работата на ИДЕС за осигуряване на качеството на одиторските услуги за предприятията, които не са от обществен интерес, налага през 2022 г. КПНРО да извърши цялостна проверка на изпълнението на тази делегирана функция.

3.2. Годишен план на КПНРО за контрол по гарантиране качеството на дейността на регистрираните одитори

Изготвянето и изпълнението на годишния план за пълни планови инспекции на комисията през 2021 г. бе повлияно негативно от продължаваща втора година пандемия, която забави темпа на работа. Наложиха се в началото на годината да бъдат довършени около 15 инспекции по плана за предходната година, което обуслови известно ограничаване на обхвата на плана за текущата година.

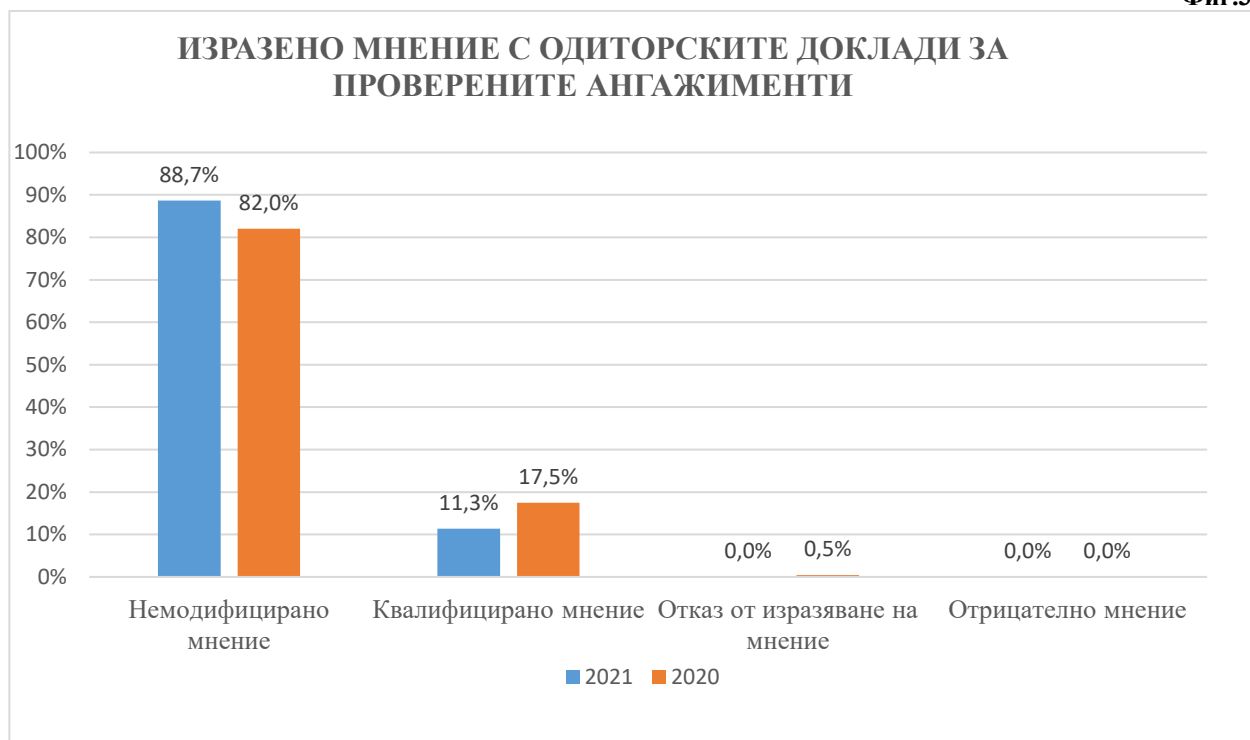
Същевременно, през 2021 г. вече значително се почувства положителното влияние върху процесите на изготвянето и изпълнението на годишния план на информационната система за анализ и оценка на риска, както и на специализирания одитен софтуер за управление, изпълнение и контрол върху хода на инспекциите.

Инспекциите на КПНРО се изпълняваха в условията на социално дистанциране и работа извън офисите на комисията, като планът включваше проверки на 43 одиторски практики. Една от инспекциите бе изключена от плана поради приложена надзорна мярка за временно отнемане правоспособността на регистрирания одитор за срок от три години, а друга инспекция беше прекратена без да бъде оценена професионалната дейност на регистрирания одитор. Във връзка с отказ от съдействие и възпрепятстване дейността на КПНРО спрямо един одитор е приложена надзорна мярка, като са му наложени и административни наказания по реда на ЗНФО.

Извършените инспекции обхващат професионалната дейност на 13 одиторски дружества и 28 индивидуални практики. От проверените регистрирани одитори през инспектирания период са изпълнени 1677 одиторски ангажимента, от които 177 ангажимента за предприятия от обществен интерес. При инспекциите е проверено качеството на изпълнение на 97 ангажимента (6 на сто от всички изпълнени ангажименти), като 56 от тях са към предприятия от обществен интерес (33 на сто от изпълнените одити на предприятия от обществен интерес). При три от инспекциите работата на инспекционните екипи е била подпомагана от външни експерти.

С одиторските доклади на проверените ангажименти регистрираните одитори са изразили следните одиторски мнения:

- с 86 доклада е изразено немодифицирано мнение (89 на сто от проверените ангажименти), в т.ч. 22 с обръщане на внимание (23 на сто);
- с 11 доклада (11 на сто от проверените ангажименти) е изразено модифицирано мнение, в т.ч. 11 доклада с квалифицирано мнение (фиг.32).

Обхватът на инспекциите за гарантиране качеството на професионалната дейност на регистрираните одитори включи проверки относно спазване изискванията на МОС, на етичните норми и изискванията за независимост, оценка на вътрешната система за контрол на качеството, оценка на адекватността на времевите и човешките ресурси и на одиторските възнаграждения, изпълнение на приложените надзорни мерки и дадените препоръки за отстраняване на констатирани преди това пропуски и несъответствия, както и изпълнението на други изисквания на ЗНФО.

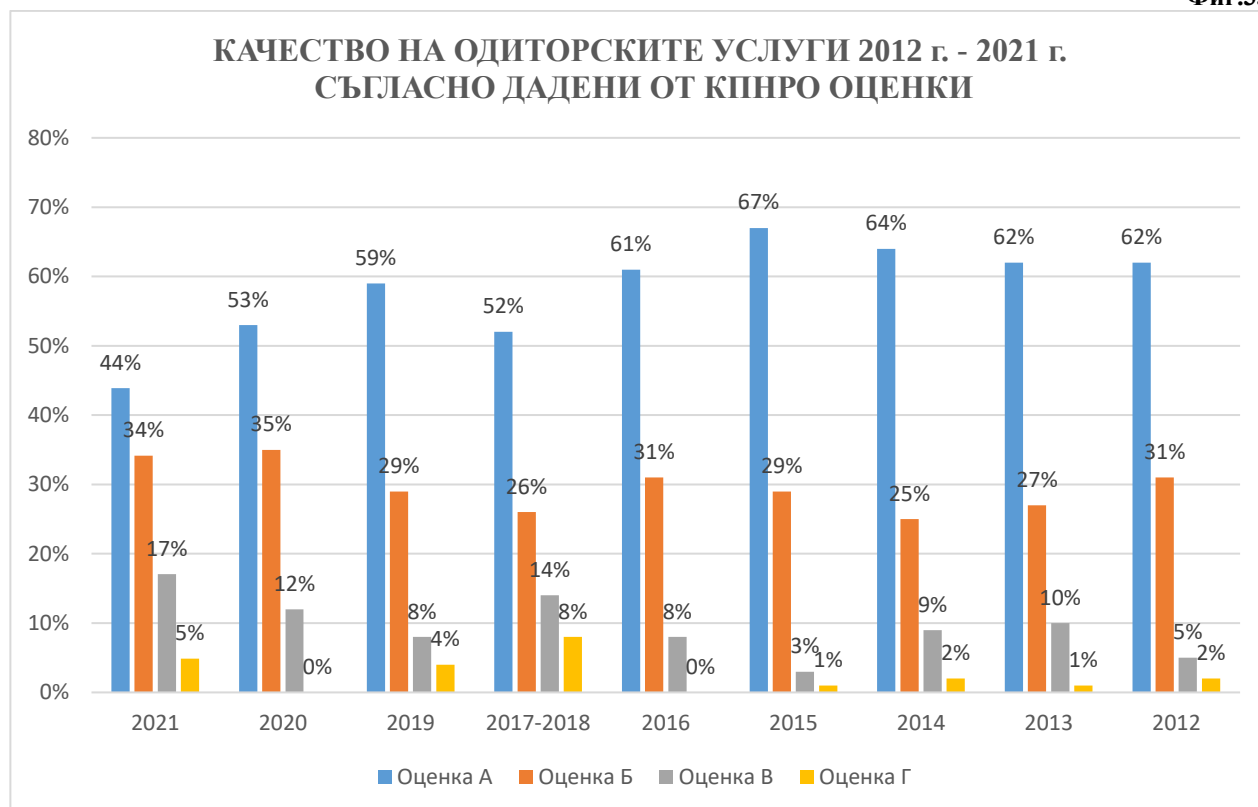
На основата на докладите от извършените инспекции, КПНРО е приела 41 комплексни оценки за качеството на одиторските услуги, както следва:

- оценка „А“ на 18 одиторски практики (професионалната дейност на регистрирания одитор е в съответствие със съществените аспекти на изискванията на одиторските стандарти и със законовите изисквания, като не произтича необходимост от непосредствени подобрения на одиторската практика), което представлява 44 на сто от проверените практики;

- оценка „Б“ на 14 одиторски практики (в професионалната дейност на регистрирания одитор са налице отделни пропуски и несъответствия спрямо съществените аспекти на изискванията на одиторските стандарти и законовите изисквания, като има необходимост от частични подобрения на одиторската практика), което представлява 34 на сто от проверените практики;

- оценка „В“ на 7 одиторски практики (в професионалната дейност на регистрирания одитор са налице системни пропуски и несъответствия спрямо съществените аспекти на изискванията на одиторските стандарти и законовите изисквания, като има необходимост от цялостно подобряване на одиторската практика), което представлява 17 на сто от проверените практики;

- оценка „Г“ на 2 одиторски практики (професионалната дейност на регистрирания одитор не е в съответствие спрямо съществените аспекти на изискванията на одиторските стандарти и законовите изисквания, което поставя под съмнение продължаването на дейността), което представлява 5 на сто от проверените практики (фиг.33).

Сравнението на дадените от КПНРО оценки през отчетната година с оценките от предходната година показва намаляване на относителните дялове на по-благоприятните оценки („А“ и „Б“ – 78 на сто през 2021 г. срещу 88 на сто за предходната година) и на увеличение на по-негативните („В“ и „Г“ – общо 22 на сто през 2021 г. срещу 12 на сто за предходната година). Същевременно, през 2021 г., оценките „А“ намаляват с 9 процентни пункта спрямо 2020 г., а оценките „Б“ – с един процентен пункт. Оценките „В“ и „Г“ нарастват с по 5 процентни пункта.

Значимото влошаване на дадените през годината оценки на одиторските практики се обяснява с две основни причини: а) постигнатото повишаване на качеството инспекциите, вследствие на внедрения специализиран софтуер и засиления вътрешен контрол; б) известно влошаване на качеството на изпълнение на одиторските ангажменти по време на пандемията.

Както беше посочено по-горе, тенденцията от последните 5 години (за периода 2017 г. – 2021 г.) показва съществено различие на оценките в резултат на извършените инспекции от КПНРО и на ИДЕС. Разпределението на оценките е, както следва:

- оценка „А“ е дадена от КПНРО средно при 50 на сто от инспекциите, а от СКООУ – при 82 на сто;
- оценка „Б“ е дадена от КПНРО средно при 32 на сто от инспекциите, а от СКООУ – при 15 на сто;
- оценка „В“ е дадена от КПНРО средно при 14 на сто от инспекциите, а от СКООУ – при 3 на сто;
- оценка „Г“ е дадена от КПНРО средно при 5 на сто от инспекциите, а от СКООУ – при 1 на сто (фиг.34).

Фиг. 34

Основните констатации на КПНРО относно пропуски и несъответствия в дейността на инспектираните регистрирани одитори на ниво одиторска практика са свързани преди всичко с изграждането и функционирането на вътрешните системи за контрол на качеството и по-конкретно: несвоевременно отразяване във фирмените методологии на промените в европейското и националното законодателство, МОС и МЕКПС; спазване на законови изисквания, предимно за подаване на уведомления до компетентните органи; текущо наблюдение и преглед за контрол на качеството на ангажиментите; изпълнение на процедури за приемане и продължаване на ангажименти; наличие на проблеми с етиката и независимостта и др. (фиг.35).

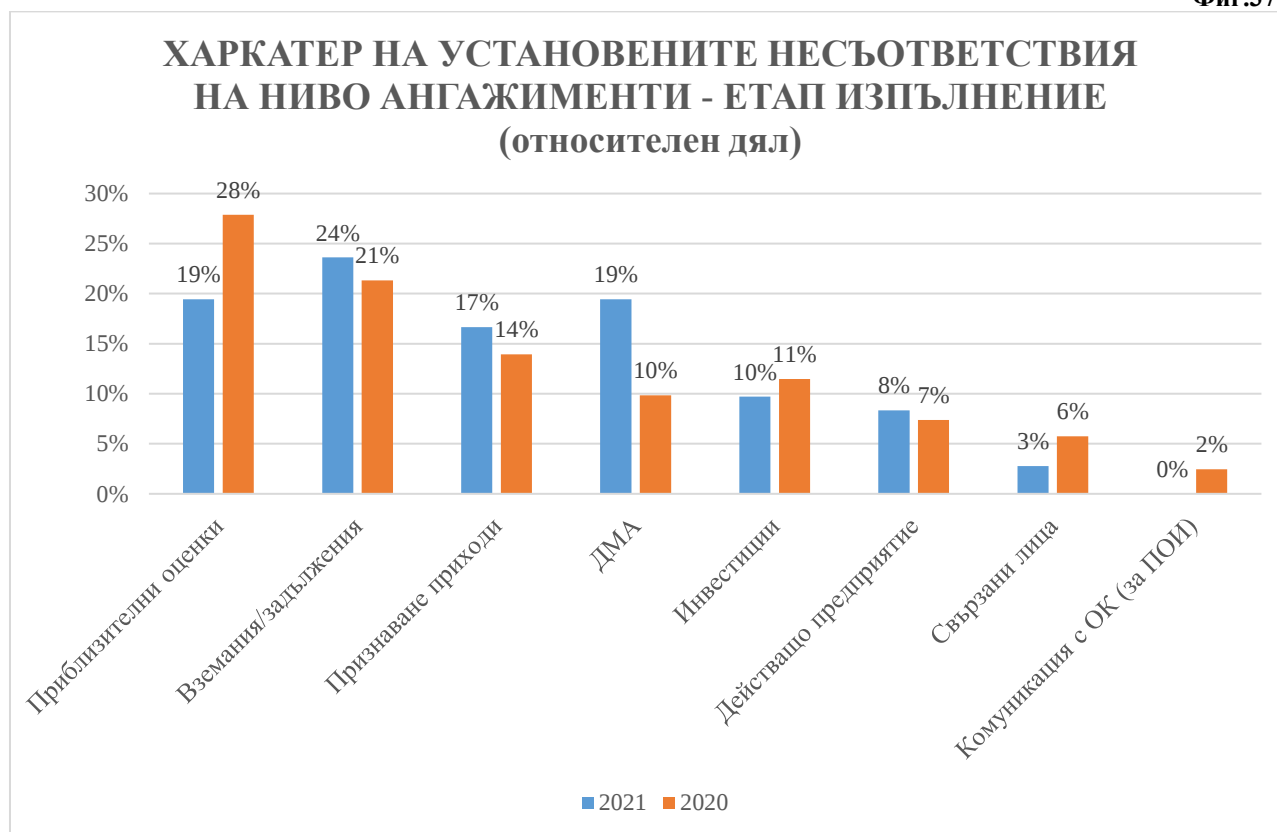
Фиг.35

Основните констатации за пропуски и несъответствия на фазата на планиране на одитните ангажименти са в следните области: оценка на риска от съществени неправилни отчитания чрез разбиране на предприятието и неговата среда и тестване на вътрешния контрол (фиг.36)

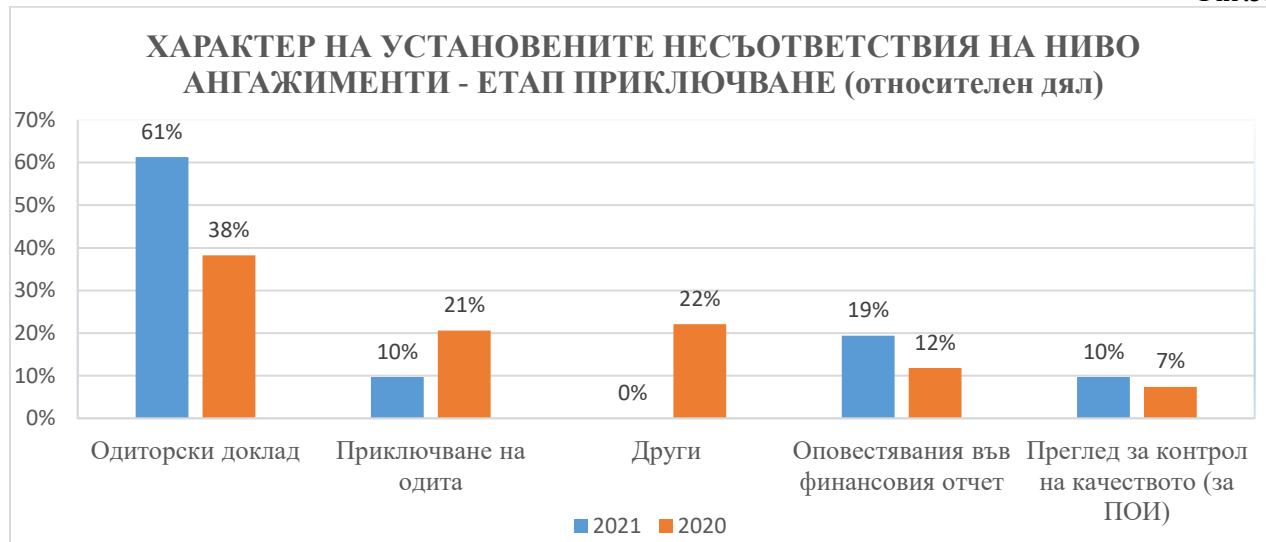

Основните констатации за пропуски и несъответствия на фазата на изпълнение на одитните ангажменти са свързани с: процедури за потвърждаване на приблизителни счетоводни оценки, вкл. по справедлива стойност и свързаните с тях оповестявания; процедури за потвърждаване на вземания и задължения; процедури за признаване на приходи; процедури за потвърждаване на дълготрайни активи, материални запаси и инвестиции; оценки за действащо предприятие; сделки със свързани лица и др. (фиг.37).

Основните констатации относно пропуски и несъответствия на фазата на приключване на одитните ангажименти са в следните области: несъответствия на одиторските доклади с изискванията на професионалните стандарти, ЗНФО и Регламент 537/2014; изпълнени процедури по приключването на ангажиментите; проверки за адекватност на финансовите отчети и оповестяванията; преглед за контрол на качеството преди издаване на одиторския доклад и др. (фиг.38).

Фиг.38

С приетите от комисията доклади от инспекциите, в 39 от случаите (95 на сто) са дадени общо 117 препоръки за отстраняване на констатираните пропуски и несъответствия. Не е констатирана неадекватност на вложените от одиторите времеви ресурси и получените възнаграждения. Средната часова ставка за услугата по задължителен финансов одит на проверените одиторски практики е 52 лв., което за одиторите на предприятия от обществен интерес, без да са включени практиките от „голямата четворка“, е обичайно за страната.

Обобщените данни от таблиците за коригирани и некоригирани отклонения в отчетите на инспектираните предприятия от обществен интерес показват, че одиторите са комуникирали с ръководствата в заключителната фаза на одита отклонения с общ размер около 31 млн. лв., като около 4 млн. лв. са коригирани, а близо 27 млн. лв. по решение на ръководството на съответните предприятия са останали некоригирани. Екстраполирането на тези констатации за цялата съвкупност одити към предприятия от обществен интерес през 2021 г. показва, че вероятно одиторите са констатирани в отчетите на всички предприятия от обществен интерес през годината отклонения на обща стойност около 409 млн. лв., като около 53 млн. лв. от тях са признати и коригирани по време на одита.

Прави впечатление значителното намаляване на предложените корекции, в сравнение с предходната година (с около 24 на сто), както и особено на некоригираните констатирани отклонения (с около 86 на сто). Поради липсата на значими промени във влиянията на други фактори, единственото обяснение за подобна съществена промяна остава влошеното състояние и перспективи на множество предприятия в страната по време на пандемията през 2020 г.

При инспектираните одитни ангажимента към предприятия от обществен интерес, регистрираните одитори са отправили чрез допълнителните си доклади към одитните комитети 14 препоръки за подобряване на системите за вътрешен контрол и 21 препоръки за подобряване на системите за финансово отчитане в предприятията.

Изпълнението на годишния план на КПНРО за 2021 г. дава основание да бъде направен извода, че поради взетите своевременно мерки, като цяло инспекционната дейност на комисията не беше засегната твърде негативно от извънредната епидемична обстановка, а напротив – беше направена важна крачка за повишаване на нейното качество.

Перспектива:

Главен акцент в работата на КПНРО през 2022 г. и следващите години следва да бъде повишаване качеството на инспекциите чрез два основни инструмента: а) засилен контрол на качеството на две равнища – текущ контрол върху работата по инспекциите на равнище дирекция „Инспекции и разследвания“ и преглед за контрол на качеството преди приключването на инспекциите на равнище комисия; б) засилено методологическо и методическо осигуряване на работата на инспекторите в областта на счетоводството, одита и правото.

Продължаващото значимо различие между прилаганите от КПНРО и СККОУ критерии за оценка на одиторските практики, както и създадените чрез внедряване на нови технологии възможности на комисията за допълнителен капацитет, предполагат обсъждането на въпроса за пряко включване на КПНРО през следващите години в инспекциите на одитори, които не одитират отчети на предприятия от обществен интерес.

3.3. Разследвания и проверки по повод получени сигнали и предложения от заинтересовани лица

През 2021 г. във връзка с подадени писмени сигнали са приети решения за провеждане на едно разследване на дейността на регистриран одитор и две проверки във връзка с правомощията и дейността на одитен комитет.

При разследването са констатирани несъответствия с професионалните стандарти и законовите изисквания за упражняване на одиторската професия и отчитане дейността на регистрирания одитор и във връзка с тези обстоятелства е приложена надзорна мярка за временно отнемане на правоспособност на одитора за срок от три години, съответно той е отписан от публичния регистър.

От комисията са приети и резултатите от извършените проверки относно спазване изискванията на ЗНФО във връзка с депозираните писма от министъра на икономиката и от ръководството на финансова институция по отношение правомощия и дейност на одитния комитет на съответните предприятия от обществен интерес.

Перспектива:

Комисията да разшири обхвата на извършвания обзор на публично достъпни източници, с оглед идентифициране на индикации за изразяване на неадекватни одиторски мнения, на основата на което да се самосезира за извършване на разследвания. В тази връзка да се предприемат действия за разширяване и задълбочаване сътрудничеството с другите национални регулатори и с Министерство на финансите.

3.4. Административнонаказателна дейност

Във връзка с констатирани при плановите инспекции съществени пропуски и несъответствия спрямо законовите изисквания, през 2021 г. са съставени общо 98 акта за установяване на административни нарушения (при 23 за предходната година). По 32 от актовете (при 16 за предходната година). са сключени споразумения за прекратяване на административнонаказателните производства на основание чл. 110а от ЗНФО, съответно по тях нарушителите са внесли определените по реда на закона глоби и имуществени санкции в еднosedмичен срок от одобряването на същите от комисията. По споразуменията не са постъпили протести от прокуратурата, след преглед от нейна страна.

По 63 от актовете за установяване на административни нарушения административнонаказателните производства са прекратени, поради наличието на маловажен случай и са изпратени писмени предупреждения, че при повторно извършване на нарушенията ще бъдат наложени предвидените в закона наказания. Предмет на тези актове

е изпълнение на законови изисквания към одиторите за изпращане на уведомления към комисията и други регулатори, предимно БНБ и КФН, за констатирани от тях проблеми.

Издадени са три наказателни постановления, които не са влезли в сила, като са в ход съдебни производства във връзка с тяхното обжалване.

Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори през 2021 г. е приела 4 решения, с които са приложени надзорни мерки. Две от решенията са за временно отнемане на правоспособност за извършване на финансов одит за срок от три години, едно за временно отнемане на правоспособност за одитиране на отчети на предприятия от обществен интерес за срок от три години и едно за даване на задължителни предписания. Две от приложените надзорни мерки са влезли в сила, а останалите са обжалвани и по тях са в ход съдебни производства.

Перспектива:

С оглед добрите европейски и международни практики, комисията да разшири прилагането на надзорни мерки, вкл. преди всичко за даване на задължителни указания на регистрираните одитори за прекратяване или отстраняване на пропуски и несъответствия в тяхната професионална дейност.

Да продължи използването на института на двустранните споразумения, показал добри резултати през 2021 г., като при неговото прилагане да се съобразят новите изменения в Закона за административните нарушения и наказания, в сила от 24.12.2021 г. Да се подготви предложение за промени в ЗНФО, с което да се прецизират някои състави за търсене на административнонаказателна отговорност.

IV. ПУБЛИЧНОСТ И ПРОЗРАЧНОСТ НА ДЕЙНОСТТА

През 2021 г. КПНРО продължи да осъществява дейността си при спазване принципите за законност, публичност и прозрачност. Като основен инструмент в тази област комисията използва своята интернет страница. Ежеседмично в страницата се регистрират 4-5 хил. посещения. Своевременно по тематични направления се актуализира информацията, свързана с проведени заседания, утвърдени от комисията и ИДЕС указания, насоки и методически материали, резултати от инспекциите за гарантиране на качеството, влезли в сила надзорни мерки и наказателни постановления, материали за дейността на КЕОНО и МФНОР, промени в правната рамка, отчети за дейността на комисията и др.

Стриктно се спазват вътрешните правила на комисията, с които се уреждат организацията и реда по изпълнение на Закона за достъп до обществена информация. През годината е отправено едно искане за достъп до обществена информация, по което е отговорено в законоустановения срок. Депозирани са и едно искане за информация относно запитванията по Закона за достъп до обществена информация.

През годината не са констатирани случаи на неспазване на задълженията на служителите за конфиденциалност на информацията, станала им известна при или по повод осъществяването на дейността.

През 2021 г. комисията продължи редовно да информира ръководството на ИДЕС за резултатите от своята работа и бъдещите си намерения, като налагаше стил на откритост и готовност за конструктивно обсъждане на възникналите проблеми. Проведени бяха редица срещи за взаимно информиране по важни аспекти на дейността с ръководствата на БНБ и КФН.

Перспектива:

Комисията, съвместно с ИДЕС, да предприеме по-активни действия за увеличаване на публичността относно полезността на одиторската професия и издигане на нейния авторитет в обществото.

През 2022 г., след осигуряване на необходимия финансов ресурс, да бъдат взети допълнителни действия за модернизиране и повишаване на функционалността на интернет страницата на комисията и превръщането и в по-ефективно средство за двустранна комуникация с регистрираните одитори, одитните комитети и други заинтересовани лица.

V. МЕЖДУНАРОДНО СЪТРУДНИЧЕСТВО

5.1. Сътрудничество в рамките на КЕОНО

Комитетът на европейските органи за надзор над одита (КЕОНО) е създаден въз основа на разпоредбите на чл. 30 от Регламент (ЕС) № 537/2014 и представлява основната рамка за сътрудничество на европейско ниво между националните органи за надзор над одита. Членове на КЕОНО са националните надзорни органи над одиторската дейност и Европейският орган за ценни книжа и пазари (ESMA). Със статут на наблюдатели са представителите на националните надзорни органи на страните от Европейското икономическо пространство, Европейския банков орган (ЕБА), както и Европейския орган за застраховане и професионално пенсионно осигуряване (ЕЮРА).

През 2021 година, поради епидемичната обстановка, срещите в рамките на КЕОНО и подгрупите към него се проведоха виртуално. На тях бяха преразгледани мисиите на КЕОНО, както и комуникационните платформи и списъкът на заинтересувани лица, с които да се срещне през годината по време на своите заседанията. Беше финализирана работата по работната програма за информационна и киберсигурност към „Общата методология за извършване на проверки“ (CAIM).

Комитетът на европейските органи за надзор над одита също така подпомогна членовете си във връзка с подготовката на индивидуални споразумения с американския регулаторен орган (РСАОВ), като бяха проведени дискусии за трудностите, с които могат да се сблъскат членовете в този процес. В резултат бе разработен проект на споразумение, който да послужи за основа на бъдещи такива. Същевременно, тъй като през месец юли 2022 година изтича срокът на споразуменията за еквивалентност и адекватност на ниво ЕС с РСАОВ, беше направен сравнителен анализ на досегашните изисквания, включително относно защита на данните.

С оглед последствията от Брекзит, КЕОНО продължи да дискутира с членовете си и с Европейската комисия (ЕК) варианти за по-добра хармонизация с британския регулаторен орган, включително относно регистрацията на британски одитори в страни членки.

През 2021 г. КЕОНО продължи консултациите към ЕК относно прилагането и евентуални изменения на регламента и директивата за одита от 2014 г., във връзка с което бяха публикувани редица консултации, сред които по предложението за оперативната устойчивост на цифровите технологии при финансовите услуги (DORA), както и консултацията за надзорна конвергенция и общи правила. Допълнително бяха предоставени коментари по предложенията за изменение на международните одиторски стандарти и на етичния кодекс. Европейският орган даде своя принос и за работната група към Европейската консултативна група за финансова отчетност (EFRAG) по въпросите за нефинансовото отчитане. Бяха публикувани и насоки по назначаването на одитори на предприятия от обществен интерес, както и актуализация на насоките относно европейския единен електронен формат.

В рамките на дистанционния обмен на информация през 2021 година КПНРО продължи сътрудничеството си с независимите одитни регулатори в подгрупите към КЕОНО. Подгрупа „Разследвания и санкции“ продължи с надграждането на анализа и събирането на данни относно разследванията и санкциите в отделните държави членки.

Подгрупа „Наблюдение на пазара“ се концентрира върху индикаторите за анализ на информацията за развитието на пазара в ЕС на услугите по задължителен одит на финансови

отчети на предприятията от обществен интерес, които да залегнат в доклада за 2021 г. за наблюдението на пазара на европейско ниво. Също така бяха дискутирани трудностите при одита и инспекциите свързани с пандемията – влияние на дистанционната работа и повишен риск от измами. В началото на годината беше публикуван вторият доклад относно развитието на пазара на ЕС на услуги по задължителен одит на предприятията от обществен интерес.

В дейността на подгрупа „Еквивалентност и адекватност“ продължи работата по оценяването на кандидатурите на трети страни. Групата бе активната страна при дискусиите относно споразуменията с американския регулаторен орган, както и по оценката и влиянието на Брекзит.

В рамките на подгрупа „Инспекции“ продължи дискутирането на най-често срещаните пропуски и несъответствия при проверка качеството на одитите, изпълнени от най-големите шест одиторски мрежи, специфичните въпроси относно актуализирането на международните одиторски стандарти, обмена на информация със Съвета за международни стандарти по етика за счетоводители (СМСЕС) и Съвета по международните одиторски стандарти и стандарти за изразяване на сигурност (СМОССИС). Дискутирано бе използването на работните програми от Общата методология, предложения за повишено внимание върху специфични области при инспекциите, предвид последиците от пандемията, предложения за обучения и др.

Подгрупа „Международни одиторски стандарти“ продължи да участва активно в изготвянето на предложенията за отговори по гореописаните консултации и насоки. Освен това беше представен доклад по извършено проучване за различията между националните одиторски стандарти и международните.

КПНРО, като представител на втората в рамките на Европейския съюз страна членка, прилагаща съвместния одит във финансовия сектор, беше поканена и участва с три доклада в организирана от френския регулаторен орган конференция на тема „Съвместен одит“.

Тя бе проведена през м. ноември, като в нея взеха участие над 200 души, включително представители на ЕК и Европейския парламент. Темите бяха свързани с одиторските стандарти и други насоки за изясняване на начина, по който трябва да се прилага „съвместния одит“, юридическата отговорност на съвместните одитори, както и качеството на одита.

Перспектива:

През 2022 г. предстои приемането на първия пакет от множество промени в европейската счетоводна и одитна регулаторна рамка, което изисква да се предприемат своевременно необходимите действия за подготовка на транспонирането и имплементирането на промените в българското законодателство, както и за тяхното реално въвеждане в практиката. Да се организира широко обсъждане на промените в професионалните среди и се осигури единодействие с ИДЕС за тяхното осъществяване.

През 2022 г. и следващите години КПНРО да положи усилия да бъде домакин на значим международен форум в рамките на дискусиите по перспективите на извършваната одит реформа.

5.2. Сътрудничество в рамките на МФНОР

През 2021 г. служители на КЕОНО взеха участие в организирания онлайн семинар на Международния форум на независимите одитни регулатори (МФНОР). Той се проведе м. март, като целта му беше обмен на знания и практически опит. Семинарът бе разделен на шест сесии (измами, групов одит, обезценки, действащо предприятие, пандемията и одиторите, новите стандарти за управление на качеството), като специално внимание беше обърнато и на влиянието на предизвикателствата и потенциалното въздействие на пандемията.

През 2021 г. пленарното заседание на МФНОР бе проведено изцяло онлайн през м. април. На това заседание бяха избрани председател и зам.-председател, състав на съвета и изпълнителен директор за следващия мандат. Обсъдени бяха бюджетът на организацията,

въздействието на пандемията, както и новите стандарти за управление на качеството. Одобрен бе нов петгодишен стратегически план (2021-2026), като сред основните му цели е подобряване на качеството на одита чрез развиване възможностите на надзорните органи и тяхното влияние при комуникацията им с другите заинтересовани страни, включително одиторите от голямата шестлица.

През годината продължиха в дистанционна форма регулярните срещи с представителите на 6-те най-големи одиторски мрежи в световен мащаб (КПМГ, Ърнст и Янг, Делойт, Прайсуотърхаускупърс, БДО и Грант Торнтон). Основен акцент при обсъжданията бяха предизвикателствата и възможностите, произтичащи от промените, свързани с дейността на дружествата в условията на пандемия и новите стандарти за управление на качеството.

Беше изготвен и публикуван ежегодния доклад на МФНОР за констатациите от инспекции. В доклада се посочва, че основната тенденция от първата година на проучването е за намаляване на констатациите за големите 6 мрежи (2014 - 47 на сто, а 2020 – 34 на сто), въпреки увеличението на броя на констатациите с 1 на сто спрямо предходната година.

В рамките на организацията бяха изготвени и публикувани коментари по предложенията за изменения на определенията и действията на одиторите за риска от измама и действащо предприятие. Интерес за членовете на МФНОР предизвика и публикацията от юли 2021 на тема „Международни тенденции в одиторския пазар“. Публикацията е с изводите въз основа на проучване от 2020 г. сред членовете на МФНОР, като основните теми са назначаване на одитор и продължителност на мандата, съвместни одити, одиторски и неодиторски услуги, прозрачност на информация свързана с одита, както и ръководство и култура на одиторските дружества.

Перспектива:

Комисията да продължи редовно да участва в работата на МФНОР, като пълноценно използва изготвените от нея доклади и материали за осмисляне на световните перспективи на одиторската професия и изработване на своето отношение към функционирането на глобалните одиторски мрежи на територията на страната. Основните материали на организацията да бъдат публикувани на интернет страницата на комисията.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Резултатите от дейността на Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори през 2021 г. дават основание да бъде направен извода, че тя, въпреки утежнената епидемична обстановка, успешно е изпълнявала своите задължения и отговорности по прилагането на Закона за независимия финансов одит, Директива 2006/43/ЕО, Директива 2014/56/ЕС и Регламент (ЕС) № 537/2014.

През годината няма обществено значими провали на регистрирани одитори и комисията е изиграла определена дисциплинираща роля за повишаване на тяхната отговорност и за подкрепа на процеса на развитие на одиторската професия.

През 2021 г. са създадени допълнителни предпоставки за нарастване на административния капацитет и за по-нататъшно подобряване на дейността на КПНРО, в т.ч.: на надзора върху регистрираните одитори на предприятия от обществен интерес; надзора върху делегираните на ИДЕС функции; наблюдението на пазара на одиторски услуги и на дейността на одитните комитети на предприятията от обществен интерес. През отчетната година комисията продължи своето активно участие в дейността на КЕОНО и МФНОР и затвърждаването на своя авторитет като активен участник в развитието на международните общности на одитните регулатори.

Постигнатото равнище в изпълнението на дейността показва висока степен на съответствие на КПНРО с изискванията на европейското и българското одитно

законодателство, както и с добрите европейски практики в дейността на одитните регулатори, което представлява добра основа за по-нататъшно развитие в условията на предстоящите съществени одит реформи в Европейския съюз.